

***Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi –
Katre International Human Studies Journal***
ISSN: 2146-8117 e-ISSN: 2148-6220
June / Haziran 2021, 11: 171-216

Risale-i Nur Hareketinin Öncü Şahsiyeti: Zübeyir Gündüzalp

*The Pioneering Personality of the Risale-i Nur Movement: Zubeyir
Gunduzalp*

İbrahim KAYGUSUZ

Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Sosyoloji Kitap Yazım Komisyonu Başkanı
Dr., Ministry of National Education, The President of the Commission of Sociology
Coursebook Writing
Ankara/Türkiye
ibrahimkaygusuz@gmail.com orcid.org/ 0000-0001-9682-751X

Article Information / Makale Bilgisi

Article Types / Makale Türü: Research Article / Araştırma Makalesi

Submitted / Geliş Tarihi: 16 February / Şubat 2021

Accepted / Kabul Tarihi: 25 June / Haziran 2021

Published / Yayın Tarihi: 30 June / Haziran 2021

Pub Date Season / Yayın Sezonu: June /Haziran

Issue / Sayı: 11 Pages / Sayfa: 171-216

Cite as / Atıf: Kaygusuz, İbrahim. "Risale-i Nur Hareketinin Öncü Şahsiyeti: Zübeyir Gündüzalp [*The Pioneering Personality of the Risale-i Nur Movement: Zubeyir Gunduzalp*]". *Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi – Katre International Human Studies Journal* 11 (June / Haziran 2021), 171-216.

<https://doi.org/10.53427/katre.881189>

Plagiarism / İntihal: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. / Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.

Copyright © Published by İstanbul İlim ve Kültür Vakfı / Istanbul Foundation for Science and Culture, İstanbul, Turkey. All rights reserved.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/katre>

Risale-i Nur Hareketinin Öncü Şahsiyeti: Zübeyir Gündüzalp

Öz: Dinî grupların ortaya çıkmasında tarihî/dinî şahsiyetlere ait düşünce ve idealler önemli rol oynamaktadır. Toplumda önemli izler bırakan din âlimlerine ait fikirleri ve metinleri yaşatma arzusu, manevî şahsiyetlere ait hatıraları sonraki nesillere aktarma çabası ve müntesiplerin bir arada kalma ihtiyacı, dinî hareketlerin ortaya çıkışını sağlayan temel etkenlerdir. Dinî hareketlerin kurulmasında kurucu aktörle birlikte ilk halka talebelerinin de önemli rolü bulunmaktadır. Modern dönemde Türkiye’de ortaya çıkan büyük dinî grupların başında Risale-i Nur hareketi gelmektedir. Bu hareketin şekillenmesinde, toplumsal taban bulmasında ve kültürel mirasının korunmasında Said Nursi’den sonra rol oynayan birçok öncü şahsiyet bulunmaktadır. Zübeyir Gündüzalp, bunların başında gelmektedir. Risale-i Nur hareketinin en etkin kurucu aktörlerinden birisi olan Zübeyir Gündüzalp, Said Nursi’den sonra hareketin içinde en çok bilinen ve saygı duyulan bir isimdir. Bediüzzaman Said Nursi’ye hayatında en çok hizmet eden kişi Zübeyir Gündüzalp olmuştur. Gündüzalp, Said Nursi’nin vefatından sonra takipçilerinin çoğuna göre model bir insan olmuş ve bu ekolün varlığının/değerlerinin yaşatılmasında merkezi bir rol oynamıştır. Bu makale nitel bir araştırma olup çalışmamızda betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din Sosyolojisi, Dini gruplar, Nurculuk hareketi, Said Nursi, Risale-i Nur, Zübeyir Gündüzalp.

The Pioneering Personality of the Risale-i Nur Movement: Zubeyir Gunduzalp

Abstract: Thoughts and ideals of religious and historical personalities have a significant role in the emergence of religious groups. The basic factors that provide the rise of religious movements are the demand to keep alive the thoughts and texts of religious scholars who deeply influenced the society, the efforts to convey the memories of the spiritual personalities to the coming generations, and the need of the followers to stay in unity. The founding actors of the religious movements are, in general, not the spiritual personalities with which the groups affiliate themselves, but the members of the initial chain of their disciples. The Risale-i Nur movement is one of the leading religious groups emerged in the modern Turkey. There are many pioneering personalities having role after Said Nursi in the shaping of the movement, finding a social base and the preservation of its cultural heritage. Zubeyir Gunduzalp is the first of them. Being the most influential founding actor of the Risale-i Nur movement, he is the person mostly known and respected after Said Nursi. He has been the person who most served Bediuzzaman Said Nursi in his lifetime. Gunduzalp became a model person in the movement after Said Nursi's death and played a central role in keeping the existence / values

of this school alive. This article is a qualitative study, and it uses the method of descriptive analysis.

Keywords: Sociology of religion, Religious groups, Nurculuk movement, Said Nursi, Risale-i Nur, Zubeyir Gunduzalp.

Giriş

Dinî hareketler, kendilerini nisbet ettikleri manevi şahsiyetlerin vefatından sonra takipçileri tarafından ortaya çıkarılmaktadır. Büyük şahsiyetlerin düşünce ve hareketlerini yaşatma arzusu, metinlerini sonraki nesillere aktarma talebi, hatırasını canlı tutma çabası ve aynı ideali paylaşılanlar olarak bir arada kalma ihtiyacı, dinî hareketlerin ortaya çıkışını ve topluma mal olmasını sağlamaktadır. Bu hareketlerin öncüleri, genelde, manevi şahsiyetlerle birlikte yaşayan ve ona hizmet eden talebeleri olmuştur. Öncü aktörlerin vefatı ile birlikte takipçileri, devam eden hizmetleri yerleşik gelenekler haline getirme ve kurumsallaştırma yoluna gitmişlerdir. Yesevîlikten Nakşibendîliğe ve Mevlevîliğe kadar uzanan bütün dinî/tasavvufî hareketlerde bu durum gözlemlenmektedir.

Modern dönemin başat dinî hareketlerinden olan ve Bediüzzaman Said Nursi ile birlikte ortaya çıkan Nurculuk hareketini diğerlerinden farklı kılan özelliği, bu hareketin manevi kurumsallaşmasının/ekolleşmesinin bizzat Said Nursi tarafından başlatılmış olmasıdır.

Nurculuk hareketinin manevi kurumsallaşmasında Bediüzzaman Said Nursi'den sonra büyük emeği geçen bazı şahsiyetler bulunmaktadır. Zübeyir (Ziver¹) Gündüzalp bunların başında gelmektedir. Gündüzalp, manevi bir otorite olan Bediüzzaman'a hayatta iken en çok hizmet eden ve onun vefatından sonra kurucu ikinci bir aktör olarak rol oynayan önemli bir şahsiyettir. Zübeyir Gündüzalp'in Nurculuk hareketi içinde, adı konulmamış şekilde, diğerlerinden farklı şekilde konumlanması, Bediüzzaman'ın ona biçtiği rolden kaynaklanmaktadır.

Bu makale nitel bir araştırma olup çalışmamızda betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Önce Risale-i Nur hareketi içinde

¹ Zübeyir Gündüzalp'in resmi kayıtlardaki gerçek ismi Ziver Gündüzalp'tir. Bediüzzaman Said Nursi 1946 yılında Mehdi Halıcı ile birlikte kendisini ziyaret eden Ziver'in ismini Zübeyir olarak değiştirmiştir.

önemli bir konumu olan Zübeyir Gündüzalp'le ilgili yazılı bilgi ve belgeler taranmış, sonra da bunlar konusuna göre sınıflandırılarak yorumlanmıştır.

Zübeyir Gündüzalp'ın Risale-i Nur hareketi içindeki konumu, Bediüzzaman'a olan yakınlığı ve O'nun vefatından sonra hareketin öncü şahsiyeti olması onu çok yönlü olarak ele almayı gerekli kılmaktadır. Bu makalede Zübeyir Gündüzalp, çeşitli yönleri ile ele alınmaya çalışılmıştır. Makalenin temel amacı, modern Türkiye'nin en büyük dinî hareketlerinden olan Nurculuğun oluşum sürecini, Said Nursî'nin yanında en çok kalan ve ona en çok hizmet eden kurucu-öncü bir şahsiyetin hayatı ve faaliyetleri üzerinden anlamaya çalışmaktır.

1. Hayatı

1.1. Gençliği

Bediüzzaman'ın kendisi için “ben onu kâinata değişmem, o benim bin talebem kuvvetindedir!” dediği² Zübeyir Gündüzalp, 1920 yılında, Konya'ya bağlı Ermenek³ ilçesinde dünyaya gelmiştir.⁴ Bediüzzaman, Zübeyir Gündüzalp'ın Peygamber Efendimizin soyundan gelme Seyyid ve Arap kökenli olduğunu dile getirmiştir.⁵

Zübeyir Gündüzalp'i büyük bir öncü şahsiyet olarak ortaya çıkaran iki önemli kaynak bulunmaktadır. Bunlar, Bediüzzaman Said Nursî ve Kur'ân tefsiri olan Risale-i Nur'dur. Gündüzalp'in yetiştiği aile ortamı, küçük yaşta aldığı anne terbiyesi, çocukluk dönemlerinde ona muallimlik yapan baba Mehmet Efendi ve dede Hürşit⁶ Çavuş, onun yetişmesinde büyük rol oynamışlardır. Anne Seyyide Hanım, Kur'an ve sünnet edebini yaşama noktasında son

² İbrahim Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi* (İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2007), 17-33.

³ Ermenek, 1989 yılında Karaman iline bağlanmıştır.

⁴ Ömer Özcan, *Risâle-i Nur Hizmetkarları Ağabeyler Anlatıyor I* (İstanbul: Nesil Yayınları, 2006), 387; Ömer Çiçek, *Üstadım Bediüzzaman Said Nursî'nin Hayatı Meslek ve Meşrebi Risale-i Nur ve Nur Talebeleri Zübeyir Gündüzalp*, (İstanbul: İttihad Yayınları, 2011), 39; <https://www.risaleajans.com/nur-alemi/zubeyir-gunduzalp-kimdir> (Erişim tarihi: 15.12. 2020); <http://risaleoku.com/oku/davaadam2/6> (Erişim tarihi: 15.12. 2020).

⁵ Necmeddin Şahiner, *Nur'a Adanan Bir Ömür Zübeyir Abi* (İstanbul: Nesil Yayınları, 2004), 22-23.

⁶ Şahiner, *Nur'a Adanan Bir Ömür Zübeyir Abi*, 24-29.

derece hassastır. Örneğin, Seyyide Hanım, hayatının sonuna kadar kimseden hediye almamıştır.

Zübeyir Gündüzalp'in hayatının her safhasında Said Nursi'nin manevî tasarrufu altında bulunduğu ile ilgili olarak Bediüzzaman'dan şu cümle aktarılmaktadır: "Zübeyir, ben seni daha üç yaşında bir çocukken manevî himayeme, tasarrufuma almıştım."⁷ Anne ve babasının bu dönemle ilgili anlattıkları, kardeş, akraba ve çocukluk arkadaşlarının o dönemle ilgili hatıraları, Said Nursi'nin bu ifadelerini teyid etmektedir. Zübeyir Gündüzalp'in hayatının sonuna kadar düstur edindiği "istiğna"⁸ hasleti, onda küçük yaşta da bariz bir şekilde hükmetmiştir. Bu vasfın ortaya çıkmasında anne ve babasının, özellikle dedesinin büyük rolü olmuştur.

Kız kardeşi Sıdıka Hanım, abisinin, anne ve babasına çok saygılı olduğunu şu örnek olay ile dile getirmektedir: "Bir seferinde, çocukluk aklı olacak ki anneme karşı gelmişim. Beni şefkatle ikaz etti ve 'anne ve babaya saygısızlık dinimizin menettiği bir şeydir.'⁹ Kardeşi Haydar Gündüzalp'in aktardığına göre ağabeyinin dindarlığı küçük yaşlarda başlamış ve Risale-i Nur'u tanımadan evvel çok kitap okumuştur. Gündüzalp şunları dile getirmektedir: "Ağabeyim aile ve arkadaş oturmalarında genelde dinî sohbetler yapardı. Sohbet dünyevî meselelere doğru kaydığında hemen müdahale eder ve "bir aşir okuyun!" diyerek sohbeti bitirirdi." Haydar Efendiye göre ağabeyi, sünnet-i saniyyeye ve âdâb-ı muâşerete ziyadesiyle itina gösterirdi ve özellikle temizliğe çok dikkat ederdi.¹⁰

Haydar Gündüzalp, ağabeyi ile ilgili olarak Bediüzzaman'la yaşadığı bir diyalogu şu şekilde aktarmıştır:

"1949-1950 yılları içinde, Üstadımızı Afyon'da ziyaret etmişim. Üstadımızın odasına girdiğim zaman, onu, yatağın üstünde, yorganını yarı beline kadar üzerine çekmiş, oturur vaziyette gördüm. Elini öptüm, diz çökerek önüne oturdum. Bana bazı nasihatlerde bulundu. Dünya işlerine fazla önem

⁷ İhsan Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp* (İstanbul: Nesil Yayınları, 2005), 22.

⁸ Kanâat etmek, tok gözlülük.

⁹ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 49

¹⁰ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 51-54.

verilmemesi gerektiğini anlatarak, ahiret hayatını tercih etmem için bana telkinlerde bulundu. Ağabeyimle ilgili olarak bana, ‘Sen olduğun için Zübeyir’i hizmetime alıyorum. Sen git anne-babana hizmet et. Ben anneni, annem Nuriye yerine, babanı da babam Mirza gibi kabul ediyorum’ dedi.”¹¹

Haydar Gündüzalp hayatının sonuna kadar anne ve babasına hizmet etmiş ve böylece Zübeyir Gündüzalp’in Bediüzzaman’a ve Risale-i Nur’a hizmet etmesini kolaylaştırmıştır. İki arasında samimi ilişki Zübeyir Gündüzalp’in vefatına kadar devam etmiştir.

1.2. Dinî-Resmî Eğitimi

Zübeyir Gündüzalp, ilk İslâmî bilgilerini, Ermenek âlimlerinden Mahmut Nedim Barçın’dan almıştır. Barçın, İstanbul’dan icazetli, “kurra hafızı” bir müderristir. Mahmut Nedim Efendi, aynı zamanda Bediüzzaman’ın talebelerinden Dr. Tahir Barçın’ın da babasıdır. Mahmut Nedim Hoca, küçük Zübeyir’in ruhunda büyük manevî izler bırakmış, Kur’ân ve sünnet edebini öğretmek, güzel ahlâkı ve dinî şuuru telkin etmiştir. Zübeyir Gündüzalp ilk resmî eğitimini de Ermenek Merkez İlkokulunda almıştır.

1.3. Memuriyeti

Ermenek’te İlkokulu 1933 yılında bitiren Zübeyir Gündüzalp, sıra dışı kabiliyetleri ile dikkati çeken bir çocuk olmuştur. Bu farklılığı ile Ermenek Postanesi Müdürü Şefik Bey’in de dikkatini çekmişti. Silifkeli olan Şefik Bey, baba Mehmet Gündüzalp’in yakın dostudur.

Ermenek Postanesi Müdürü Silifkeli Şefik Bey, Zübeyir Gündüzalp’i Ermenek Postanesinde birkaç sene çalıştırmıştı. Daha sonra ortaokul eğitimini Silifke’de tamamlayan Zübeyir Gündüzalp, 1938 yılında Konya’da açılan bir imtihanı kazanmış ve Ermenek Postanesi’nin resmî “telgraf memuru” olmuştur. Gündüzalp, 1938-1941 yıllarında Ermenek PTT’sinde memur olarak çalışmıştır. Gündüzalp, 1941 yılında askerliğini yapmak üzere Balıkesir’in Susurluk kazasına gitmiş, on beş ay Susurluk’ta kalan Gündüzalp,

¹¹ Zübeyir Gündüzalp’in, kardeşi Haydar Gündüzalp’e gönderdiği bazı mektuplara bu makalenin “Ekler” kısmında yer verilmiştir. (Ek1).

askerliğinin kalan kısmını da Edremit'te bitirmiştir.¹²

1.4. Risale-i Nurları Tanınması

Zübeyir Gündüzalp, askerlik dönüşü Konya PTT'sinde telgraf memuru olarak göreve başlamıştı. Gündüzalp'ın Konya'da ikamete başladığı tarihler, Said Nursî'nin Denizli hapsine tekabül etmektedir. On bir ay Eskişehir hapisanesinde kalan Said Nursî, 1936 yılında tahliye edilerek Kastamonu'ya sürgün edilmişti. Kastamonu'da yedi yıl sürgün hayatı yaşayan Said Nursî burada, içtimaî ve cemaat öncelikli mektuplar ihtiva eden Kastamonu Lâhikasını telif etmişti. Kastamonu'da sürgün hayatı yaşarken yapılan baskınlar sonucu 1943 yılında Denizli'ye getirilen Said Nursî, 1944 yılı Haziran'ına kadar burada hapis hayatı yaşamıştı. Said Nursî, Haziran 1944'ten sonra Bakanlar Kurulu kararı ile Afyon'un Emirdağ kazasında ikamete mecbur edilmişti. Bediüzzaman'ın Emirdağ'da sürgün hayatı yaşadığı tarihler, Zübeyir Gündüzalp'ın Bediüzzaman Said Nursî ismini ve Risale-i Nur eserlerini ilk duyduğu tarihlerdir.

Konya PTT idaresinde çalışan Gündüzalp, etrafında çok kitap okuyan bir kişi olarak tanınmaktadır. Bu özelliği onu zaman içinde çeşitli konular hakkında yazılar kaleme almaya yönlendirmişti. Gündüzalp, aynı zamanda dünyada ve Türkiye'de cereyan eden siyasî ve sosyal olayları da yakından takip etmekte ve Konya'nın mahallî gazetelerine edebî ve dinî yazılar yazmaktadır. Yazdığı konuların başında "çocuk terbiyesi" gelmekteydi.

PTT'deki memurluğu yanında ticaret ve aktüel dünya ile de ilgilenen Gündüzalp, artık dinamik ve kabına sığmayan bir delikanlı olmuştu. Çocukluk yaşlarında başladığı okuma seferberliğine farklı bir heyecan getirerek devam eden Gündüzalp, Konya'da aradığı ortamı bulmuş ve manevî yükselişe başlamıştı. O zamana kadar okuduklarını birer basamak yapan genç Zübeyir, Alâaddin Tepesi'nin yanında tuttuğu eve binlerce kitap taşımış ve artık bütün vakitlerini okumaya ayırmıştı. Bu dönem aynı zamanda Risale-i Nur hizmetlerinin Konya'da Yorgancı Mehmet Parlayan, Halıcı Sabri Efendi ve diğer nur talebelerinin öncülüğünde hareketlenmeye başladığı bir dönemdir. Feyzi Halıcı, Mehdi Halıcı, Ziya Arun ve Rifat Filizer yeni başlayan bu hizmetin ilk genç

¹² Şahiner, *Nur'a Adanan Bir Ömür Zübeyir Abi*, 31-33; Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 25.

kadrosundandı.

Zübeyir Gündüzalp Risale-i Nur ve Bediüzzaman ismini ilk defa Konya'nın tarihî Aziziye Camii'nde hemşehrisi Hacı Hafız Ahmet Efendi'den duymuştu. Bu eserleri tanıma sürecinde ise Pirî Mehmet Paşa Camii'nde tanıştığı Rifat Filizer'in büyük katkısı olmuştu. Okuduğu ilk risaleler *Küçük Sözler* ve *Gençlik Rehberî*dir. Bu iki eser onun dünyasını değiştirmiş ve Müslümanca bir hayata doğru yönlendirmiştir.¹³O dönem lise öğrencilerinden Abdülmuhsin Alev, Ziya Nur Aksun, Kâmil Aytekin vb. gençler, Zübeyir Gündüzalp'in yakın hizmet arkadaşlarıdır.

Küçük kitapların yanında artık büyük eserleri de okumaya başlayan Zübeyir Gündüzalp, ilk olarak büyük eserlerden *Asa-yı Mûsa*'yı elde etmiş ve okumuştur. *Asa-yı Mûsa* ve *Zülfikar* ilk defa o dönemlerde basılıyordu. O zaman Emirdağ'da sürgün hayatı yaşayan Bediüzzaman, *Asa-yı Mûsa* ve *Zülfikar* risalelerini el-Ezher, Şam ve Medine âlimlerine gönderdiği gibi Türkiye'de de Nur Talebelerinin bulunduğu her yere gönderiyordu. *Küçük Sözler* ve *Gençlik Rehberî*nden sonra *Asâ-yı Mûsâ*'yı okuyan Zübeyir Gündüzalp, dünyasının bir anda değiştiğini Eyüp Ekmekçi'ye anlatmıştır. Ekmekçi, uzun yıllar birlikte kaldığı Gündüzalp'in o dönemdeki değişimini şu şekilde aktarmıştır: "Zübeyir Ağabey Risale-i Nur'u okuyunca oradaki hakikatler onun dünyaya ait emellerini bıçak gibi kesmiştir."¹⁴

Gündüzalp'in bu dönemde yaşadığı büyük fikrî/ruhî değişimi, kendisi ile birlikte kalan Ahmet Tanyel de aktarmıştır. Zübeyir Gündüzalp bundan sonra kendisine hususî bir program yapmış ve o program çerçevesinde bütün gün Risale-i Nur ile meşgul olmaya başlamıştı.

1.5. Bediüzzaman'ı Ziyareti (1946)

1944 Ağustos'unda Emirdağ'a sürgün edilen Bediüzzaman Said Nursî, 1947 senesinin son aylarına kadar burada ikamete mecbur edilmişti. Emirdağ'da tenvir ve irşad vazifesine devam eden Said Nursî, daima gözetim altında bulunduruluyordu. Said Nursî, hizmetlerini burada daha geniş bir tabana yaymayı

¹³ Zübeyir Gündüzalp, *Yolumuzu Aydınlatan Işık* (İstanbul: Nesil Yayınları, 2000), 59-62.

¹⁴ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 88.

başarmıştı. Üniversite gençliği ve siyaset âleminde okunmaya başlanan Risale-i Nur eserleri, Anadolu'dan başlayarak bütün İslâm âlemine yayılmıştı.

Bediüzzaman'ın büyük fütuhatlarla hizmetine devam ettiği bu Emirdağ hayatının ilk devresinde, Zübeyir Gündüzalp Konya'da artık Risale-i Nur'ları tanımış ve nurların neşrini hayatının temel gayesi haline getirmişti. "Selâmet ve saadetle yaşamanın, terakki ve tekâmülün zembereği" diye tarif ettiği Risale-i Nur'lar, onun ruh ve kalbini Allah'a iman ve marifetullah noktasında tenvir etmişti. Fıtraten "gerçeği araştırmaya" meyilli olan Gündüzalp, bu eserlerin müellifini hiç beklemediği bir anda merak etmeye başlamıştı. "Fart-ı zekâ ve hafızaya malik, fevka'l-beşer bir irşad ve tenvir kuvvetine sahip bir peygamber vârisi"¹⁵ diye tarif ettiği Bediüzzaman Said Nursî'yi artık ziyaret etmek istiyordu. Bediüzzaman'a ulaşmanın en kolay vesilesi ise Konya'da Bediüzzaman'ın talebesi olan Halıcı Sabri Efendi olmalıydı. Zübeyir Gündüzalp bu arzusunu Halıcı Sabri Efendi yerine birlikte hizmet ettiği oğlu Mehdi Halıcı'ya açtı. Mehdi Halıcı, Zübeyir Gündüzalp ile birlikte Bediüzzaman'ı ilk ziyaretlerini şöyle aktarmaktadır:

"Biz 1946 yılı içinde Zübeyir Ağabey ve diğer gençlerle birlikte hizmet etmeye devam ederken, bir gün Zübeyir Ağabey bana: 'Mehdi kardeş! Üstadımızı Emirdağ'da ziyaret etmek istiyorum. Ne yapalım?' dedi. Doğrusu teklif bana da çok cazip gelmişti. Çünkü ben de Üstadı, hiç ziyaret etmemiştim. Her ne kadar ki Üstadımız, babam vesilesi ile bize sürekli selâm ve muhabbetlerini yolluyorsa da ne ben ne de Zübeyir Ağabey kendisini görmemiştik. Üstad bizi kendi evlâdı gibi severdi. Babam vesilesi ile bizlere her zaman selam yolları. Zübeyir Ağabeyin bu teklifi üzerine ben de 'Hay hay gidelim!' dedim. Birlikte meseleyi babama açtık. Babam da izin verdi. Bu karşılıklı anlaşma üzerine Zübeyir Ağabey ile birlikte hazırlıklarımızı yaptık. Zübeyir Ağabey, PTT'de çalıştığı için, kendine göre mesaisini ayarladı. Yola çıktık. İkimiz de çok heyecanlıydık. Fakat ben, sonradan Zübeyir Ağabeyin benden çok daha fazla heyecanlı olduğunu fark ettim. Önce Konya'dan Akşehir'e gittik. Oradan da Emirdağ otobüsüne binerek Emirdağ'a ulaştık. Adresi

¹⁵ Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 29; Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 97.

babamdan almıştık. Sora sora Üstadımızın kaldığı evi bulduk. Üstadın odasına girdiğimizde Üstad, yatağının üzerinde oturmuş, kitap tashih ediyordu. İçeri girer girmez, önce ben kendimi tanıttım. Üstad, babamdan dolayı benim ismimi biliyordu. Zübeyir Ağabey ile Üstad ise daha önce dünya gözü ile birbirlerini hiç görmemişlerdi. Fakat enteresandır sanki Üstad, Zübeyir Ağabeyi ezelden tanıyordu. Bunu yakinen hissettim. Üstadımız, Konya'daki Risale-i Nur hizmetlerini sordu. Ben de hizmetleri anlattım. Özellikle gençlerle yaptığımız hizmetleri ve faaliyetleri anlattım. Üstadımız çok memnun oldu. Bu kısa sohbetten sonra ne olduğunu anlayamadım, Zübeyir Ağabey bir anda ağlamaya başladı. Üstad ile sohbet ederken ikinci ezanı okundu. Üstadımız, "Hadi namaz kılacağız" dedi. Üçümüz birlikte namaz kılmaya başladık. Üstad bize imam oldu. Zübeyir Ağabey, sünnet için "Allahuekber" der demez yine hazin bir şekilde ağlamaya başladı. Epey zaman geçtikten sonra Zübeyir Ağabey biraz teskin oldu. Bundan sonra Üstadımız ikimize Mevlâna Halid-i Bağdadî'nin cübbesini giydirdi. Üstadımız, 'Ben bu cübbeyi kendi ellerimle sizlere giydireceğim' dedi."¹⁶

Zübeyir Gündüzalp sonraki yıllarda yanında kalan talebelere zaman zaman Bediüzzaman'a olan bu ilk ziyaretini anlatmıştır. Bediüzzaman'ı ilk ziyaretinde çok meşakkat çektiklerini anlatan Gündüzalp, Afyon'a geldiklerinde havanın çok soğuk ve yağmurlu olduğunu, fakat buna rağmen bir yolunu bulup Emirdağ'ına geldiklerini dile getirmiştir. Gündüzalp, huzura kabul edildikten sonra kapıdan girer girmez Bediüzzaman'ın kendisine, "kardeşim mesleğimiz meşakkattir, meşakkat alâmet-i makbuliyettir" ¹⁷ dediğini hatırlatmaktadır.

Bediüzzaman Said Nursi, Zübeyir Gündüzalp'ın ilk ziyaretinde onun nereli olduğunu, nereden geldiğini sormuştu. Zübeyir Gündüzalp de Ermenekli olduğunu Konya'da memurluk yaptığını söylemişti. Bediüzzaman bu ilk ziyaretlerinde Gündüzalp'e Mevlâna ve *Mesnevî*'sinden bahsederek şunu söylemişti: "*Mesnevî-i Şerif* gibi eserler, Kur'ân güneşinin ancak bir iki levnini (rengini) aksettirebilmişler. Risale-i Nur ise,

¹⁶ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 97-98.

¹⁷ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 101; Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 29.

alâimüssema (gökkuşağı) gibi Kur'ân güneşinin bütün renklerini aksettirmektedir".¹⁸

Zübeyir Gündüzalp Bediüzzaman'ı ziyaret ettiğinde Bediüzzaman yetmiş yaşlarındaydı. Said Nursî ile ilk defa karşılaşan Gündüzalp, kısa bir diyalogla hemen ondaki "fevkalâde feraset ve fart-ı zekâveti" fark ettiğini dile getirmektedir. Gündüzalp'e göre "yaşlandıkça artan enerjisi ile etrafına âteşin tesirler bırakan Bediüzzaman'ın" kısa bir diyalogla kendisi üzerinde büyük bir tesir bıraktığını dile getirmektedir.¹⁹

Bediüzzaman'ın talebesi Mehmet Emin Birinci, Zübeyir Gündüzalp'in Bediüzzaman'ı ilk ziyaretinde, ikisinin arasında şu diyalogun yaşandığını dile getirmektedir:

"Bediüzzaman:

-Kardeşim ismin nedir.

-Ziver efendim

-Hoş geldin, Zübeyir kardeşim.

-Zübeyir değil, Ziver efendim.

-Hoş geldin Zübeyir kardeşim.²⁰

Aynı şeyi üç defa tekrar etmişti. İkinci tekrarda Gündüzalp olayı, telâffuz benzerliğinden kaynaklanan ufak bir anlaşmazlık zannederek Bediüzzaman'ın yaşlılığına bağlıyor. Üçüncü tekrardaki celâdetli emri hissedince bir anda duraklayan Gündüzalp, manyetik tesiri ancak o zaman fark ediyor. Gündüzalp bu durumu şöyle dile getirmişti:

"Vech-i mübarekini (yüzünü) çevreleyen heybet ve celâdet ifadesinin yanında projektör gibi parlayan fart-ı zekâ (ifrat zekâ) şuleleri parlayan gözlerinin derinliklerinde şefkat, merhamet, rikkat ve asalet görünüyordu."²¹

1.6. Ankara Üniversitesi Konferansı (1947)

¹⁸ Bediüzzaman Said Nursî, *Lem'alar* (e Risale, Erişim Tarihi, 21.01.2021, 18:21).

¹⁹ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 101.

²⁰ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 101-102.

²¹ Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 29; Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 102.

Bediüzzaman'ı ziyaret ettikten sonra hizmetlerine devam eden Gündüzalp, aynı yıllarda Ankara Üniversitesinin konferans salonunda kürsüde hatip olarak görünmektedir. Yirmi yedi yaşında genç bir delikanlı iken Konya Nur Talebeleri namına Ankara Üniversitesinde bir konferans²² veren Gündüzalp kalabalık kitleye, etkileyici bir hatip olarak Bediüzzaman'ı ve Risale-i Nur'u tanıtmaktadır. Bu konferans Bediüzzaman Said Nursî'nin tensibi ile daha sonra "Sözler" kitabının sonuna konulmuştur.

1.7. Afyon Hapishanesi

Said Nursî'yi tanıdıktan sonra dünyası değişen Zübeyir Gündüzalp, Bediüzzaman'ın Afyon Hapishanesi süreci ile birlikte yeni bir döneme girmişti. Gündüzalp, sık sık Afyon'a giderek Bediüzzaman'ı hapiste ziyaret etmektedir. Her seferinde Afyon Mahkemesinin seyri hakkında Ceylân Çalışkan'dan bilgi alan Gündüzalp, yapılması gerekenleri büyük bir itinayla yerine getirmektedir. Diğer Nur Talebeleri gibi hapse girmek isteyen Gündüzalp, bir türlü girememektedir. Afyon ziyaretlerinden birinde Bediüzzaman'ın talebesi Ceylân Çalışkan'a meseleyi açan Gündüzalp, "Ceylân Kardeş! Ben de hapse girmek istiyorum, ne yapayım? Beni niye içeriye almıyorlar?" diye sorar. Ceylân Çalışkan da kendisine, "İnönü'ye bir telgraf çek, o zaman girersin!" şeklinde cevap verir. O dönem Bediüzzaman'a yakın olmak için tayin istediği Akşehir'e gelen Gündüzalp, İnönü'ye telgraf çekerek kendini ihbar eder. Gündüzalp, çektiği telgrafta şunları ifade etmektedir "Siz 'Nurcu, Nurcu...' diyorsunuz. Burada (Akşehir) devletin resmî bir memuru var. O en büyük Nurcudur. 'Devrimler' diyorsunuz, ama burada devrimlerin temelini dinamit koyan bir PTT memuru var; kimse ilgilenmiyor."²³ Telgraftan sonra Gündüzalp savcılığa sevk edilir ve hemen tutuklanır.

Zübeyir Gündüzalp artık altı aylık mahkûm olarak hapishanede Bediüzzaman ile aynı çatı altındadır. Gündüzalp hapishanede dört-beş ay kaldıktan sonra bir gün isminin tahliye edilenler listesinde yer aldığını görür. Aynı gün hapishane müdürü koğuşuna gelerek, "Ziver Efendi, alâkani keseceğiz müdüriyete gel" der. Müdüriyete giden Gündüzalp, "Müdür bey, bir yanlışlık var,

²² Bediüzzaman Said Nursî, *Sözler* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2014), 1011-1040.

²³ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 113-114.

benim daha vaktim dolmadı, kırk günüm daha var” diye itiraz edince Müdür, “olmaz öyle şey” diye karşı çıkar. Yine de kâtibî çağırarak Gündüzalp’in günlerini hesaplatan Müdür, dile getirilenlerin doğru olduğunu görünce, “peki, hadi geri hapisaneyeye!” diyerek onu geri gönderir. Gündüzalp bu sonuca çok sevinir, çünkü kırk gün de olsa tekrar Bediüzzaman’la aynı mekânı paylaşacaktır. Koğuşuna geri dönen Gündüzalp, kendisini bekleyenlere şöyle seslenir: “Üstadım hapishanede iken ben nasıl çıkarım”²⁴

1.7.1. Mahkeme Müdafası

1948 yılında Afyon Mahkemesinde Bediüzzaman’a Avukatlık yapan Ahmet Hikmet Gönen, Zübeyir Gündüzalp’ten ve onun müdafasından bahsetmektedir. Bediüzzaman’ın Risale-i Nur külliyyatı adlı eserlerinde kayıtlara geçen Zübeyir Gündüzalp’in müdafasında şu ifadeler yer almaktadır:

“Beyhude hiç uğraşmasınlar. Kâinatın kuvveti toplansa, bizi Üstad Said Nursî’den ve Risale-i Nur’dan ve bizi bizden ayıramazlar. Yüksek Mahkeme Heyetinin huzurunda bilâperva onlara söylüyorum. Onlar iyi bilsinler ve titresinler ki; gürültüye papuç bırakmıyoruz. Zerre kadar şeksiz ve şüphesiz kat’i deliller ile inanıyorum ki, Bediüzzaman Hazretlerinin kahramanca ve feragat-i nefisle olan faaliyet ve çalışmalarında siyâsî bir gaye yoktur. Risale-i Nur iddia makamlarınca muzır eserler diye tavsif ediliyor ve benim de teşvikatta bulunduğum iddia ediliyor. Bu iftirayı işiten bütün münevverlerin kalpleri sızlamış ve hatta ağlamış, dişleri gıcırdamıştır. Bu vicdansızlığı ve yalanı şiddetle protesto ediyorum. Yirmi seneden beri milyonlarca insana din, iman, İslâmiyet, fazilet dersi veren ve onları dinsizlikten muhafaza eden Kur’ân tefsiri Risale-i Nur uğruna idam edileceksem, sehpaya, ‘Allah Allah! Ya Resulallah!’ sedaları ile koşarak gideceğim. Komünizme kapılıp dininden çıkan, ebedî felâketlere yuvarlanan ve vatan haini olarak kurşuna dizdirecek cürümlerden gençlerimizi koruyan Risale-i Nur uğruna kurşunla öldürüleceksem, o kurşunlara çekinmeden göğsümü gereceğim. Üstadım Bediüzzaman için hançerlerle parçalanırsam etrafa sıçrayacak kanlarımın, ‘Risale-i Nur, Risale-i Nur!’ yazmasını Rabbimden niyaz ediyorum. Sorgu Hâkimliğinde, “Sen Risale-i Nur’un talebesi imişsin?” denildi. Bediüzzaman Said Nursî gibi bir dâhinin şakirdi olmak liyakatini kendimde

²⁴ Atasoy, *Nur’un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 37; Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 115.

göremiyorum. Eğer kabul buyururlarsa, iftiharla “Evet, Risale-i Nur şakirdiyim!” derim.”²⁵

Zübeyir Gündüzalp’ın hapis öncesi ve sonrası ile hapis müddetindeki ciddiyetini, sarsıntılara karşı sebatını ve hizmetteki sadakatini gören Bediüzzaman, bir lâhika mektubu yazarak, bütün Nur Talebelerine bu durumu haber vermiştir. Özellikle mahkemedeki kahramanca müdafaası karşısında hayranlık hislerini her zeminde dile getiren Bediüzzaman, bazı lâhikalarda da bu hissiyatını tekrar etmişti. *Şualar* adlı eserinin On Dördüncü Şua’sında yer alan bir mektupta Bediüzzaman, bu durumu nazara vermiştir. Mektubun başına düştüğü bir notta, Bediüzzaman şöyle demektedir: “Zübeyir’in, mahkemede okuduğu müdafaası gibi, parlak methiyesi, inşaallah onları (Temyiz Mahkeme Heyetini) takdir ve tahsine sevk etmiş ki, taaccüple kararnamede yazmışlar.”²⁶ Ceylân Çalışkan’ın kendisine merhum yeğeni Fuat (Bediüzzaman’ın kardeşi Abdülmecid’in oğlu) bedeline verildiğini dile getiren Said Nursi, Zübeyir Gündüzalp’ın de merhum yeğeni Abdurrahman (Bediüzzaman’ın ağabeyi Molla Abdullah’ın oğlu) bedeline verildiğini hatırlatmaktadır: “Zübeyir bana merhum biraderzâdem Abdurrahman yerine ve Ceylan da merhum biraderzâdem Fuad bedeline verilmiş diye manevî ihtar aldım. Ben de burada işimi onlara bıraktım.”²⁷

1.8. Bediüzzaman’ın Hizmetinde On Yıl (1950-1960)

Afyon, Bediüzzaman’ın kendi hayatında “Üçüncü Said” olarak tanımladığı hayatının son safhasına geçtiği bir dönemdir. 1919 yılında İstanbul’da yaşadığı manevî bir inkılâp ile hayatının ikinci evresi olan “Yeni Said”e geçen Said Nursî, Afyon Hapishanesinde de benzer bir dönüşüm geçirerek, “Üçüncü Said” dönemine girmiştir. Gündüzalp, Bediüzzaman’a Afyon Hapishanesinden sonra vefatına kadar hizmet etmiştir. Zübeyir Gündüzalp, Afyon’da tuttuğu evde Bediüzzaman’la birlikte kalırken, hizmetine girmek istediği Bediüzzaman tarafından enteresan bir imtihana tâbi tutulmuştu. Mehmet Emin Birinci bu imtihan olayını şu şekilde aktarmıştır:

²⁵ Bediüzzaman Said Nursi, *Şualar* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012), 669-678.

²⁶ Nursî, *Şualar*, 558.

²⁷ Nursî, *Şualar*, 659.

“Üstadımız o zaman Zübeyir Ağabeye diyor ki: ‘Zübeyir, sen bana, ‘Bediüzzaman evliyadır, mehdîdir, duası kabul edilir, ben de ona hizmet ederim, böylece ahiretimi kurtarırım’ diye mi hizmet edeceksin. Yoksa ‘Bediüzzaman biçare bir adamdır, hastadır, ihtiyardır, gariptir, İslam’a hizmet ediyor; ben de Allah rızası için onun çorbasını pişireceğim, ona yardım edeceğim’ diye mi hizmet edeceksin? Git, yirmi dört saat düşün, hangisini kabul ettiğini gel bana söyle. Zübeyir Ağabey diyor ki: ‘Dışarıya çıktım, ‘Şüphe mi edeceğim?’ dedim ve tekrar içeriye girdim: ‘Üstadım karar verdim’ dedim. ‘Hayır, yirmi dört saat düşün öyle gel’ dedi. Üstad Hazretleri fitrî ahvale çok dikkat ediyor. Çünkü insan, yirmi dört saatte değişebilir. Pişmanlık halleri olabilir. Sonrasını Zübeyir Ağabey şöyle anlattı: “Tam yirmi dört saat geçtikten sonra hemen içeriye girdim ve ‘Üstadım kabul ettim’ dedim. Üstad da: ‘Hangisini kabul ettin?’ dedi. Ben: ‘Üstadım ikinci fikri kabul ettim’ dedim. Üstadımız: ‘Hah, anlaştık, şimdi oldu’ dedi.”²⁸

Zübeyir Gündüzalp, Afyon hayatından sonra kısa aralıklarla İslâhiye, Feyzipaşa ve Urfa’da bir müddet daha posta memurluğuna devam ettikten sonra istifa edip Bediüzzaman’ın hizmetine girdi. Gündüzalp’in memurluktan ayrıldığı tarihlerde İstanbul Üniversitesinde okuyan Abdülmuhsin Alev²⁹, 1951 yılında İstanbul Tecelli Matbaasında Bediüzzaman’ın ‘*Gençlik Rehberi*’ adlı eserini bastırmıştı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı da “devletin temel nizamlarını dinî esaslara dayandırma” iddiası ile eserin müellifi ve bastıran kişi aleyhine Ağır Ceza Mahkemesinde dava açmıştı. Dava için İstanbul’a giden Bediüzzaman, 22 Ocak 1952 tarihinde *Gençlik Rehberi* mahkemesine katılmış ve belli bir süre burada kalmıştı. Sirkeci’deki Akşehir Palas, Fatih’teki Reşadiye Oteli ve Mehmet Fırıncı’nın evi O’nun İstanbul’da kaldığı yerler arasındaydı. Aynı tarihlerde Isparta Hapishanesinden tahliye edilen Zübeyir Gündüzalp, İstanbul’a Bediüzzaman’ın yanına gitmişti. Mehmet Fırıncı o günlerle ilgili olarak şunları aktarmaktadır:

“Zübeyir Ağabey yanımıza gelmişti. Bizimle kalırken kısa sürede çok faalâne hizmetlerde bulunmuştuk. Tam üç kitabı yeni yazıya çevirip teksir etmiştik ve bastırmıştık. Bunlar; *Asay-ı Mûsa’dan Akan Bir Nur Çeşmesi*, *Tamirci Atom Bombası* ve *Urfa Kahramanlarının Müdafaası* idi.”³⁰

²⁸ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 147.

²⁹ Bediüzzaman’ın talebesi, Zübeyir Gündüzalp’in hemşerisi

³⁰ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 187.

Bu tarihler aynı zamanda Bediüzzaman'ın Üçüncü Said dönemine ait hizmetkârlarının da (Tahirî Mutlu, Ceylân Çalışkan, Bayram Yüksel, Mustafa Sungur, vd.) yavaş yavaş Said Nursî ile bir araya geldiği dönemdir. Bediüzzaman, Gündüzalp'in kendisi ile birlikte hizmet etmeye başlamasının sevincini şu cümlelerle dile getirmişti: "Hakikî fedakâr Zübeyir, en lüzumlu ve hizmete şiddet-i ihtiyaç zamanında buraya imdadıma geldi. Yoksa Isparta'da o sistemde birisini isteyecektim."³¹

Said Nursî ve Risale-i Nur hareketinin 1953-1960 tarihleri arasındaki tüm karelerinde Zübeyir Gündüzalp, Said Nursî'nin sağ kolu olarak vazife başında görülmektedir. Risale-i Nur'un tanziminden, lâhika mektuplarının yazılmasına; gazetelerin takibinden, siyasîlerle irtibata ve şaşaalı seyahatlere kadar geniş yelpazede devam eden faaliyetlerin merkezinde Said Nursî'den sonra Zübeyir Gündüzalp görülmektedir. Gündüzalp, bazen Said Nursî'nin sır kâtibi gibi, en hassas meselelerden haberdar, bazen Said Nursî'yi ziyarete gelenlerin istişare ettiği Nurcuların Ağabeyi, bazen de başkasının hissiyatını okşamak için, Said Nursî'nin şiddetli tarizlerine muhatap olabilen çok yönlü bir şahsiyet olacaktı. Dolayısıyla Said Nursî'nin 1953-1960 tarihleri arasındaki fırtınalı hayatında, Zübeyir Gündüzalp'in yeri ve izi çok belirgindir. Bediüzzaman'ın hayatının bu son devresi, şu başlıklar altında incelenebilir:

Eski Said'in telifatlarından dersler.

- Hutbe-i Şamiye ve Zeyilleri'nin yeniden tanzimi ve neşri.
- Emirdağ, Isparta ve Eskişehir'e ait Lâhika Mektuplarının neşri.
- Gazetelerin iftiralarına verilen cevaplar.
- Risale-i Nur'un son şekli ile tanzimi ve neşri.
- Menderes ve Demokratlarla ilişkiler.
- Ankara, İstanbul ve Konya seyahatleri.
- Urfa seyahati ve vefatı.

Bediüzzaman, 1950'den sonra yeni eser telif etme yerine,

³¹ Bediüzzaman Said Nursî, *Emirdağ Lahikası* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012), 377.

daha çok önceki telifleri yeniden tanzim ve neşretme yoluna gitmişti. Bir yandan Yeni Said'e ait teliflerin tanzimi ve neşri ile meşgul olan Bediüzzaman, öte yandan Eski Said'e ait Arapça teliflerden Türkçe dersler vermeye başlamıştı.

Bediüzzaman'ın Isparta'daki derslerine, yanındaki talebeleri ile birlikte ara sıra dışarıdan katılanlar da oluyordu. Bediüzzaman'ın talebesi ve Zübeyir Gündüzalp'in hemşehrisi Ahmet Gümüş³² de bazen bu derslere iştirak etmişti. Gümüş, bu derslerde çok enteresan hadiselerin cereyan ettiğini ifade ederek, şahit olduğu bir hatırasını şöyle anlatmaktadır:

"Isparta'da Zübeyir Ağabeyin parmağında yara çıkmıştı. Çok ağrı yapıyordu. Hüsnü Ağabey, Zübeyir Ağabeyi doktora götürmüş tıbbî müdahalede bulunulmuştu. Bir gün sabah dersi olacaktı. Zübeyir Ağabey, "Görüyorsunuz, parmağımda çok şiddetli bir ağrı var. Ders okunurken dikkatim parmağıma gider; Üstadımı üzerim. Üstadım da 'Zübeyir dünyevî meseleler düşünüyor' der. Siz beni idare edin, dersi takip edemeyeceğim" dedi. Ders için Üstadımızın huzuruna vardık. Ağabeylerin hepsi orada idi. Sadece Tahirî Ağabey yoktu. Köyüne gitmişti. Üstadımız, "Zübeyir nerededir?" diye önce bana sordu. Ben de boş bulunup "Üstadım gazete almak için çarşıya gitti" dedim. Aynı soruyu Sungur Ağabeye sordu. Bulduğumuz odayı kastederek, "Üstadım burada yoktur" dedi. Üstad Hazretleri bunun üzerine, "Ben Zübeyir'den şüpheleniyorum. Ehl-i dünya onu kandırması olabilir. Gidin Zübeyir'i bulun getirin, Zübeyir gelmeden ders yapmıyorum!" dedi. Bayram ve Hüsnü Ağabeyler çıkıp Zübeyir ağabeyi getirdiler. Üstadımız, "Sen neredeydin?" dedi. "Üstadım odadaydım" dedi. Üstad bana dönerek "Sen neden hemşehrini bana tercih ettin?" diye teessüflerini bildirdi. O anda, kendi kendime "yer yarılrsa da içerisine girsem" dedim. Mahcubiyetten kızarmıştım. Sonra Zübeyir ağabeye döndü: "Bütün bunları ifsat eden sensin!", (Üstad aslında bize ders veriyordu). Konuşmasına devam ederek "Ben Zübeyir'i zannederdim ki, değil parmağı, başsız gövdesi, gövdesiz başı olsa yine, 'Risale-i Nur, Risale-i Nur!' diye koşacak. Ehl-i küfür beni bıçaklarla parça parça etse, Said yine 'İman, Kur'ân, Risale-i Nur' diye gider. Ben böyle talebe istiyorum. Ufak bir parmak meselesinden üzülen, kırılan talebelere, Risale-i Nur'un ihtiyacı

³² Ahmet Gümüş, hemşehrisi Zübeyir Gündüzalp ve Said Nursi ile yaşadığı bazı hatıraları ve o döneme ait bilgileri anlatmak için kaleme aldığı ve tarafımıza gönderdiği mektupların bir kısmına bu makalenin "Ekler" kısmında yer verilmiştir. (EK2).

yoktur. Uhuvvet ve ihlâsı gaye edinen talebeye ihtiyaç vardır” dedi.³³

Bediüzzaman, ziyaretine gelenlere ve derslerine katılanlara sürekli olarak Zübeyir Gündüzalp’in fedakârlığından ve kahramanlığından bahsetmektedir. Aynı dönemlerde Bediüzzaman’ın yanına gelip ara sıra derslerine katılan Şaban Akdağ, Zübeyir Gündüzalp ile ilgili önemli bir hadiseye şahitlik etmiştir. Bediüzzaman’ın kendisine “Vahşi Şaban” dediği Şaban Akdağ, yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır:

“Bir gün, teksir için formları tashihten geçirmesi gayesiyle Üstada getirdim. Baktım Zübeyir Ağabey var, bir de kendisi. Geldim Zübeyir ağabeyin yanına oturdum. “Şaban” dedi, “Sen Zübeyir’i biliyor musun?” “Biliyorum Üstadım” dedim. Yanında kulunç değneği vardı. Onu aldı. “Bu taş, kaya bu” diye başına vurmaya başladı. O hiç sesini çıkarmıyordu. Vuruyor değnekle, “Camit bu. Şaban, bak! Bu hiç konuşmaz” diyor; O da öyle, ciddiyetini bozmuyor, kuzu gibi duruyordu. “Kardeşim Şaban! Bu ahmaktır. Hem öyle bir ahmak ki, otuz lirayı bıraktı, otuz kuruşa çalışıyor” dedi. Öyle kafasına vurup vurup duruyordu. Bizim jeton kalın, düşmüyor ki. Ne bileyim ben, taş ise taş, kaya ise kaya, camitse camit... Anlamıyorum. Neyse gittim. Bir hafta sonra geldim. Kapıyı açtım. “Şaban!” dedi, “Sen benim Zübeyir’imi tanır mısın?” “Tanıyorum, Üstadım” dedim. “Zübeyir’imi kâinata değişmem!” dedi. Biraz aklım vardı, bu söz üzerine o da başımdan gitti. Fesübhanallah dedim. Hani taş idi kaya idi? Şimdi kâinata değişmiyorsun? Cenab-ı Hak ona öyle feraset, öyle sadakat, öyle meziyetler vermişti ki, ne sayarsan say. Hepsisi mevcut idi, Allah rahmet eylesin.”³⁴

1.9. İstanbul Hayatı (1962-1971)

Gündüzalp, Bediüzzaman’ın vefatından sonra darbeciler tarafından Urfa’dan sürgün edilmişti. Gündüzalp önce Isparta’ya oradan da memleketi Ermenek’e gitmişti. Ermenek’ten sonra bir buçuk yıl Ankara’da, kısa bir dönem de Eskişehir’de kalan Gündüzalp, en son vefatına kadar kalacağı İstanbul’a yerleşmişti.

Ankara’da bir buçuk yıl hizmet eden Gündüzalp, burada ilk olarak Anadolu’daki Nurculuk hareketini toparlamaya yönelmişti. Bunun için Hacı Bayram’da tutulan bir evde birlikte kaldığı kişilerle birlikte hizmet etmeye devam etmişti. Gündüzalp burada özellikle

³³ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 203-204.

³⁴ Atasoy, *Nur’un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*, 180.

Nurculuğun, meslek ve meşrebiyle ilgili lâhika mektuplarını neşretmeye başlamıştı. Yanında Bediüzzaman'ın yakın talebelerinden Said Özdemir, Mustafa Türkmenoğlu, Mustafa Acet, vb. kimseler de bulunmaktaydı. Gündüzalp buradaki ekiple birlikte elindeki binlerce adrese, ihtiyaç anında lâhika mektubu yazarak cemaatin dağılmasını engellemeye çalışıyordu. Bu hizmeti Bediüzzaman'ın yanında ve hizmetinde iken de o yapmıştı.

Ankara'dan sonra Eskişehir'e geçen Zübeyir Gündüzalp, 1962 yılının başında İstanbul'a gelerek Bediüzzaman'ın talebesi Abdurrahman Tan'a ait Süleymaniye Kirazlı Mescid Sokak'taki 46 numaralı eve (dershaneye) yerleşti. Gündüzalp, vefatına kadar kaldığı İstanbul'da iki şey için çalışmıştı. Bunlardan biri Risale-i Nur cemaatinin toparlanması, diğeri de Said Nursî'nin Kur'ân tefsiri olan Risale-i Nur eserlerinin neşri idi.

2. Risale-i Nur Hareketi İçindeki Faaliyetleri

Said Nursî hayatta iken başlayan ve giderek büyüyen Risale-i Nur hareketi, onun vefatı ile birlikte derin bir yara almıştı. Harekete dönük dâhili ve harici sıkıntılar baş göstermeye başlamıştı. Harekete ait zorlukların aşılmasında en büyük rolü Zübeyir Gündüzalp oynamıştı.

2.1. Meşveret Sisteminin Oluşmasındaki Rolü

Zübeyir Gündüzalp'ın Ankara'da yaptığı bir diğer hizmet, “meşveret” sistemini kurmak ve uygulamak olmuştur. Gündüzalp, Ankara'da meşveretsiz bir hizmet yapmıyordu. Bütün hizmetler, meşveretlerle karara bağlanıp uygulanıyordu. Mustafa Türkmenoğlu'nun verdiği bilgiye göre Zübeyir Gündüzalp, herkesin meşverete girmesini istememekte ve meşveretlerin içeriğine göre mütehasıs olanların girmesine dikkat etmekteydi. Hizmete ait çeşitli faaliyet sahalarının var olması ve her bir saha ile farklı kişilerin iştigal etmesi bu durumu beraberinde getirmişti. Örneğin para, depo, neşriyat, dersane, dersler, vb. faaliyet alanları bunlardan bazılarıydı. Bu konulardan hangisi ile ilgili bir meşveret yapılıp karar alınacaksa, Gündüzalp o faaliyet alanı ile ilgili kişileri çağırıp onlarla istişare ediyor ve ilgili olmayan kimselerin o istişareye girmesine müsaade etmiyordu. Çünkü herkesin her meseleye dâhil olması, ehil olmayanların işin içine girmesini beraberinde getirecek, rastgele kararlar alınacak ve doğru

istikamet payı azalacaktı.³⁵

Mustafa Türkmenoğlu, Ankara'da Zübeyir Gündüzalp'le birlikte yaşadıkları bazı olaylar hakkında detaylı bilgiler vermektedir. Türkmenoğlu, o dönemde kendilerine Türkiye'nin farklı bölgelerinden, şehirlerinden veya kişilerden mektuplar geldiğini hatırlatmaktadır. Bu mektupları nazarı-ı itibara almadıklarını dile getiren Türkmenoğlu, buna karşı kendilerinin de mektuplar neşrederek Türkiye'nin her tarafına gönderdiklerini söylemektedir. Bu mektupların muhtevası genellikle Bediüzzaman'ın hizmet tarzı ile ilgili olmuştur. Gelen bir mektuptan sonra Gündüzalp'in kendisini çağırdığını dile getiren Türkmenoğlu: "Zübeyir Ağabey beni çağırdı. Odada oturduk. Önce parmaklarını kulaklarına götürerek, 'duymayacağız' dedi. Sonra sağ elinin şahadet parmağını dudaklarına götürerek, 'konuşmayacağız'" dedi. En son şahadet parmağını ileri doğru uzatarak, 'hizmete devam' dedi." Bu şekilde Gündüzalp'ten hiçbir şey duymama hiç kimsenin aleyhinde konuşmama ve hizmete devam etme prensiplerini öğrendiklerini söylemektedir.³⁶

2.2. Risale-i Nur'ların Neşri

Bediüzzaman Said Nursî hayatta iken, Risale-i Nur'ların tamamını matbaalarda basmış, gözden geçirmiş ve son şeklini vermişti. *Şualar* dışındaki eserlerin tamamı, o dönem Ankara'da yayımlanmış, *Şualar* ise İstanbul'da basılmıştı. Zübeyir Gündüzalp, Bediüzzaman'ın vefatından sonra, on yıllık ömrünü Risale-i Nur Külliyyatının ikinci ve eksiksiz basımı ile geçirmiştir. En son basılan kitap *Sikke-i Tasdik-i Gaybî* olmuştur. Bu eser basıldıktan sonra Gündüzalp vefat etmişti. Said Nursî'nin son sekiz-on yıllık hayatında -Isparta, Emirdağ, Eskişehir- yazdığı lâhika mektuplarının birçoğu basılamamıştı. Bediüzzaman basılacak lâhikaların tamamına tek tek işaret koymuştu. Emirdağ-II, Afyon Hapishanesi Mektupları ve Müdafaaları neşredilememişti. Gündüzalp, yeni bir düzenleme ile bunları da ilgili yerlere dâhil etmişti. Bu arada iki yeni derleme eser hazırlamıştı: *Hizmet Rehberi, Beyanat ve Tenvirler*. Bu iki eser de Gündüzalp hayatta iken basılmıştı. Bunun yanında küçüklü büyüklü birçok eser de

³⁵ İbrahim Kaygusuz, *Davaya Adanan Bir Ömür Mustafa Türkmenoğlu*, (İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2005), 101-102.

³⁶ Kaygusuz, *Davaya Adanan Bir Ömür Mustafa Türkmenoğlu*, 87-88.

tanzim edilerek yayımlanmıştı. Risale-i Nur'lar, Sinan Omur'un, "Sinan Matbaası"nda basılmış ve gizlice depolarda saklanmıştı. Aynı eserler, yıllarca Nur Talebeleri vasıtasıyla Anadolu'ya sevk edilmişti. Gündüzalp, herkesi bir vazifede istihdam ederek, Risale-i Nur külliyyatının topluma mal olmasını sağlamıştı. Anadolu'daki kabiliyetli gençleri İstanbul'a çağırarak, Süleymaniye Kirazlı Mescid, Fındıkzade, Kocamustafapaşa Tevruz Apartmanı ve Vefa'daki evlerde (dershanelerde) istihdam eden Gündüzalp, gençlerle birlikte hizmet ederek cemaatin büyümesine katkı yapmıştı.

Gündüzalp'in o dönem Anadolu'dan İstanbul'a çağırdığı kabiliyetli talebelerden Hamdi Sağlamer'in –Bediüzzaman'ın talebesi- verdiği bilgiye göre, Gündüzalp Ankara'da kaldığı sürece Nur hizmetlerini düzene koyduktan sonra hizmetleri Bayram Yüksel'e emanet ederek İstanbul'a geçmiştir. Dağınıklığa uğramış hizmetleri düzenleyip canlandırarak bu hizmetlere yeni bir aktivite kazandıran Gündüzalp, Samsun'dan Hamdi Sağlamer'le birlikte Tosya'dan Ekrem Köker'i, Ankara'dan İbrahim Canan'ı, İzmir'den Eyüp Ekmekçi'yi, Adapazarı'ndan Abdülvahit Mutkan'ı İstanbul'a çağırmıştı. Bunların yanında Halil Yürür, Kâmil Yürür ve Mustafa Ekmekçi'yi de İstanbul'a çağırarak kendi kontrolünde Risale-i Nur'ları neşretme hizmetini başlatmıştı. Kirazlı Mescid Sokağı'ndaki dershanenin etrafını polisler sürekli kontrol ediyor, kırk altı numaraya girip çıkanlar da devamlı takip ediliyordu. Bu şartlar altında önce *Sözler*'in, sonra da *Mektubat*'ın basılması bir senede tamamlanmıştı. Gündüzalp'in yanındaki genç kadronun çabaları ve Matbaacı Sinan Omur'un yardımları, risalelerin kısa zamanda basılmasını sağlamıştı. Basın mensubu ve Hür Adam gazetesinin sahibi matbaacı Sinan Omur'un Said Nursî'yi hayatta iken ziyaret ettiği bilinmektedir. Bediüzzaman bu ziyarette Omur'a iltifatta bulunmuştu. Bediüzzaman Omur'a, "Benim üç tane Sinan'ım var: Mimar Sinan, Ümmî Sinan ve Omur Sinan" diyerek iltifat etmişti. Sağlamer'e göre korku devrinde Omur'un gösterdiği büyük cesaret, bu iltifatın hikmetini ortaya çıkarmıştı. Kimsenin Risale-i Nur'ları basmaya cesaret edemediği bir devirde Omur, Risale-i Nur'ları matbaasında basma cesaretini göstermişti. Omur ayrıca kendisini ziyarete gelenlere her zaman Bediüzzaman'ı ve

Risale-i Nur'ları methoderek anlatmıştı.³⁷

Bediüzzaman Said Nursî'nin talebesi ve Zübeyir Gündüzalp'le birlikte İstanbul'da hizmet eden Mehmet Fırıncı'nın verdiği bilgiye göre, Zübeyir Gündüzalp matbaa meselesine büyük ehemmiyet vermekte ve matbaacıdan önce işyerinde hazır bulunmaları noktasında yanındakileri ikaz etmekteydi. Gündüzalp'e göre bu ciddiyet matbaacıyı da teşvik edecektir. Fırıncı: "Hakikaten biz de öyle yapardık. Sinan Omur, bizi kendisinden önce kapıda görünce hayret ederdi. Derdi ki: "Ooo! Anladım, risaleler için buradasınız değil mi? Sizin işinizi herkesten önce yapacağım!" şeklinde konuşurdu. Gündüzalp'in İstanbul'da önem verdiği bir diğer konu ise tevafuklu Kur'ân-ı Kerim'in yazdırılması meselesidir. Tevafuklu Kur'ân, Hattat Hamit Aytaç'a yazdırılmaktaydı. Gündüzalp bu süreçte Mehmet Fırıncı'yı her gün Hattat Hamit'in yanına göndermektedir. Bu meselenin üzerinde çok hassasiyetle duran Gündüzalp, Tahiri Mutlu'yu bu meseleden dolayı İstanbul'a davet etmişti. Gündüzalp, 1966 yılında Tahiri Mutlu'yu telefonla İstanbul'a davet etmek yerine Mehmet Fırıncı'yı Isparta Atabey'e göndererek onun izzetine itina göstermişti. Tevafuklu Kur'ân-ı Kerim'i yazdırma süreci yedi yıl devam etmişti.³⁸

Zübeyir Gündüzalp'in neşriyat hizmetleri ile ilgili bilgi veren Mehmet Kutlular'a göre de Gündüzalp, çok müdebbir ve hâkim bir insandı. Bediüzzaman'ın tedbir noktasındaki hallerinin Gündüzalp'e geçtiğini dile getiren Kutlular, bu tedbir sonucu İstanbul'da hiçbir risalenin emniyetin eline geçmediğini ifade etmektedir. Hizmetin içinde oldukları halde Risale-i Nur'un bulunduğu depoları bile bilmediklerini hatırlatan Kutlular şunları dile getirmektedir: "Kitapların kendine göre şifreleri vardı. Telefonda kitaplar 'basılıyor' demezdik. Zübeyir ağabey derdi ki: 'Kardeşlerimiz mübarek. Sen ona söylersin, o da Anadolu'da müjdeli haber olarak, 'Sözler tekrar basılıyormuş' diye anlatır. Sonra polis gelir, araştırır, nerede ve hangi matbaada olduğunu bulur bize sıkıntı verir' şeklinde konuşurdu."³⁹

2.3. Dinî Yayın Faaliyetlerini Organize Etmesi

Zübeyir Gündüzalp'in İstanbul'da yaptığı en büyük

³⁷ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 411-412.

³⁸ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 412-413.

³⁹ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 413.

hizmetlerden birisi de Risale-i Nur'u yayıncılık ve neşriyat dili ile dünyaya tanıtmasıydı. Risale-i Nur'un neşri, dersanelerin açılması ve düzenlenmesi, genel derslerin devamı, talebe derslerinin ihdası, Anadolu ile bağın sağlanması, Risale-i Nur mahkemelerinin takibi gibi hizmetleri ayrı ayrı yönlendiren Gündüzalp, 1960'lı yılların ikinci yarısına gelindiğinde, İstanbul'un hizmette ileri gelenlerini, yayıncılık âlemine adım atmaya teşvik etmişti. Risale-i Nur'un yayımı ve Bediüzzaman'ın dünyaya ilânı için medeniyetin bütün nimetlerini kullanan Gündüzalp, cemaatin Anadolu'daki mensuplarıyla el ele vererek yeni gelişmelere vesile olmuştu. Gündüzalp, Risale-i Nur hizmetinin geniş kitlelere mal edilmesi için gazete, kitap gibi yayıncılık vasıtalarının kullanılmasını arzu etmiş ve buna önyak olmuştu. Gündüzalp bunun uygulanması ile ilgili çok tedbirli hareket etmekteydi. Gündüzalp, bu yeni davranış kalıbını hem cemaate mal etmiş hem de hareketin, kendi sınırları dışındaki bir mecraya sürüklenmesini engellemişti. Bunun için farklı karakterde olan bireyleri ilgi alanlarına göre istihdam eden Gündüzalp, "farklı meşrelerin aynı gaye için çalışmasını" sağlamıştı.

1960'lı yılların başında Anadolu'da ortaya çıkan Risale-i Nur hareketi ile ilgili gazete ve mecmuaları takip eden Gündüzalp, yerine göre uyarılarda bulunmuş, yerine göre taraf olmuş, yerine göre de yanlışlarla ilgili ikazlar yapmıştı.

Zübeyir Gündüzalp gazetelerin çıkışı ve çıkan gazetelerdeki yazıların kitaplaşması için gayret göstermişti. Örneğin Mihrap Yayınları, Gündüzalp'ın bu mülâhazalarla kurduğu bir yayınevi olmuştu. Bu anlamda, "Tarihin Şeref Levhaları" gibi eserlerin telifi için Ahmet Şahin'e telkinlerde bulunmuştu. Gündüzalp, manevî ve ruhanî hisleri besleyici yazıların yazılmasını da -evliya menkıbeleri vb.- istemişti.

2.4. Nur Hareketi ile Siyasetçiler Arasında Dengeli İlişkiler Kurması

Risale-i Nur mensuplarının toplumsal ve siyasî duruşlarının istikamette kalması için büyük çaba sarf eden Zübeyir Gündüzalp, bu anlamda Said Nursî'nin düşünceleri doğrultusunda siyasîleri ikaz etmişti. Gündüzalp, gerekli zamanlarda siyasîlere mektuplar göndermiş, gerektiğinde ise heyetler oluşturarak ilgili kimselerin yanına göndermişti.

Gündüzalp, toplumsal ve siyasî hareketlerin etkisinde kalmadan Nur Talebelerini istikamet çizgisinde muhafaza eden öncü bir kişi olarak bilinmektedir. Sağ ve sol cephede gelişen siyasî olayları ve din adına ortaya çıkan siyasî hareketleri dikkatle takip eden Gündüzalp, demokrat tabanın yöneldiği AP kitesini, Nur Talebelerinin oy adresi olarak göstermişti. Gündüzalp, günlük, gelip geçici olayların etkisinde kalmadan, siyasî polemiklerin içine girmeden Risale-i Nur'un prensiplerini nazara veren ve Bediüzzaman'a mahsus "yüksek siyaset" yapma geleneğini devam ettiren bir "öncü ağabey" olarak kabul edilmektedir. Gündüzalp, 1969 yılına kadar mevcut olmayan, ancak bu tarihten itibaren ortaya çıkan "din adına partiler"e karşı da ciddi bir duruş sergilemiştir.

2.5. Nur Hizmetinde Bediüzzaman'ın Yeğeni Abdurrahman Gibi Olması

Bediüzzaman Said Nursî, yeğeni Abdurrahman için, "Eski Said Dönemi'nin, birinci derecede muhatabı" demiştir. Bediüzzaman, onu "dehâ derecesinde zekâyâ malik ve hakikî evlâdın çok fevkinde bir sadâkat ve irtibatla bana hizmet eden bir evlâd-ı manevî"⁴⁰ sözleriyle anmaktadır.

Abdurrahman, Eski Said Döneminde, gelecek nesillere nazaran "selef" vazifesini görerek,⁴¹ Bediüzzaman'ın tanınması, davasının anlatılması ve topluma mal edilmesi hususunda önemli roller üstlenmişti. Yeni Said Dönemine gelindiğinde ise, vefat eden Abdurrahman'ın yerinde "halef" rolünde⁴² şahıslar ve heyetler görülmektedir.

⁴⁰ Bediüzzaman Said Nursî, *Lem'alar* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2014), 384.

⁴¹ Bediüzzaman Said Nursî, *Kastamonu Lâhikası* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012),21,39.

⁴² Bediüzzaman Said Nursî, *Barla Lâhikası* (İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012, 53,89). [Bediüzzaman, başta Hulusî Yahyagil, Bedreli Sabri Efendi (Hoca ve Hafız), İslamköylü (hafız, ulema ve Risale-i Nur şehidi) Hafız Ali olmak üzere Sav, Barla, İslamköy, Bedre, Atabey, Isparta, İnebolu, Kastamonu, Safranbolu, Emirdağ vs. yerlerde hizmetini, fedakârlığını ve kahramanlığını gördüğü talebelerine "Abdurrahman gibi" demiştir. Abdurrahman'ın fedakârlığı ve hizmeti bu şekli ile bir 'prototip' olarak mektuplarda nazarlara verilmiştir. Başta Kastamonu ve Emirdağ Lâhika mektupları olmak üzere *Risale-i Nur*'daki lâhikalara bakıldığında bu vurgu açıkça görülmektedir.]

Yirmi üç yıl boyunca el yazması nüshalarla neşredilen Risale-i Nur'lar, "meşveret esasına dayalı hizmet"⁴³ anlayışı sayesinde geniş bir toplumsal tabana yayılmıştı. Teknik imkânların kısıtlı olduğu bir dönemde ve tek parti rejiminin baskısı altında telif edilen risaleler, çok zor şartlar altında kâtiplere ulaştırılıp köy odalarında gizlice çoğaltılmıştı.

Said Nursî, Isparta'nın Barla nahiyesinde 1925 yılından sonra sekiz yıl kalmıştı. Burada başlayan Risale-i Nur hareketi, kısa zamanda Eğirdir, Isparta, Sav, İslâmköy, Bedre ve Atabey başta olmak üzere pek çok küçük-büyük yerleşim yerinde ortaya çıkmaya başlamıştı. Hizmetin bulunduğu her belde bir "merkez" olma özelliği kazanmıştı. Çok merkezli olmasına rağmen, hizmet birimleri arasında uyum sağlanmıştı. İhlâs temelinde yürütülen bu faaliyetler, kısa sürede büyümüş ve gelişmişti. Risale-i Nur hareketi kısa zaman diliminde hem yaygınlaşmış hem de kendine has işleyiş özellikleri kazanmıştı. Sistemli bir durum ortaya çıkmıştı.

Nur Talebeleri, Risale-i Nurların elle çoğaltılması, tashih edilmesi, ciltlenmesi gibi hizmetler yanında, merkezler arası haberleşme, posta ve dağıtım hizmetlerini de büyük bir ciddiyet ve fedakârlıkla yapmışlardı. Bediüzzaman'ın Risale-i Nur eserlerinde çokça geçen Nur Kâtibi, Nur Santralı, Nur Postacısı, Nur Fabrikası, Gül Fabrikası vb.⁴⁴ kavramlaştırmalar, o dönemde gelişen Nur hizmetine ait sistemli tabirlerdir. Bediüzzaman tarafından kullanılan, Isparta Sistemi, Hafız Ali Sistemi vb.⁴⁵ isimlendirmeler ise kişi ve hizmet merkezlerine özgü metot farklılıklarının belirginleştirilmesini ifade etmektedir. Said Nursî bu ifadelerle "ihlâs temelinde gelişen Risale-i Nur hizmetinde farklı meşreplerin hizmete kattığı renge" işaret etmek istemiştir.

Eski Said Dönemi talebelerinin –başta Abdurrahman olmak üzere– yerine getirdiği hizmetler, Barla hayatı ile birlikte Yeni Said'in talebeleri tarafından devralınmıştır. Bediüzzaman 1935-1953 yılları arasında Isparta'da bulunmadığı halde kurulan bu sistemle Isparta, Risale-i Nur hareketinin merkezi olmaya devam etmiştir. Bediüzzaman Isparta'da bulunan bu sistemin sahiplerini

⁴³ Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, 163.

⁴⁴ Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, 21.

⁴⁵ Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, 108; *Emirdağ Lahikası*, 232.

“İsparta kahramanları” olarak tanımlamıştır. Isparta’da harekete ait bu maddî sistemin yanında ihlâsa dayalı manevî bir sistem de geliştirilmiştir. Manevî sistemin mensupları, Türkiye’deki erken dönem modernleştirmenin baskıcı politikalarına karşı iman ve Kur’ân hareketi başlatan Said Nursî’nin faaliyetlerine sahip çıkmışlardı. Bediüzzaman, bu öncü kişileri “meslek ve meşrebi muhafaza etme, sadakat, metanet, vb. hususlarda sembol isimler” olarak göstermiştir. 1948 sonrası Üçüncü Said dönemine gelindiğinde ise Said Nursî, sistemin sembolü olarak Zübeyir Gündüzalp’i adres olarak göstermiştir. Gündüzalp, Said Nursî’nin yeğeni Abdurrahman gibi, her faaliyeti omuzlamıştır. Bediüzzaman, Gündüzalp’in ihtiyaç zamanında kendisinin yanına gelmesine dikkat çekerek⁴⁶ bu gerçeği dile getirmiştir.

Abdurrahman ile Zübeyir Gündüzalp arasında bağ kuran Bediüzzaman, Gündüzalp’in kendisine yeğeni Abdurrahman yerine verildiğini ifade eder.⁴⁷ Bayram Yüksel bu konu ile ilgili olarak şunları ifade etmektedir:

“Üstadımız, hizmetine yeni gelenlere, bir iki sene iltifat eder, okşar, fazla sıkılmazdı. Zamanla ağır derslere başlar, fedakârlık, sadakat, tedbir ve ihlâs dersleri verirdi. Çok şefkatli muamele ederdi. Hususî hizmetlerini de tedricen yaptırırdı. Bu hususlarda her bakımdan en fedakâr ve kale gibi imanı olan kişi, Zübeyir ağabey idi. Acayip bir fedakârlık vardı kendisinde. Hatta Üstadımız bizlere darılsa, kızsız bizim yerimize Zübeyir ağabeye hiddet ederdi. Üstadımız Zübeyir ağabeyin nefsinin tam terbiye etmişti. Zübeyir ağabeye karşı, ‘Bu taştır, bu ağaçtır, bu topraktır, bu meyyittir’ gibi sözlerle, nefsinin rencide edici şeyler söylerdi. Zübeyir ağabey de ‘Evet Üstadım!’ derdi, katiyen nefsinden itiraz gelmezdi. Bizler, Üstadımızın ve Risale-i Nur’un tarz-ı hareketini, hem ihlâs, istiğna, mahviyet, fedakârlık, kahramanlık, iktisat; kardeşlerine karşı tevazu, şefkat; düşmanlarına karşı şecaat, cesaret derslerini Üstattan sonra Zübeyir ağabeyden aldık. Kendisinden çok istifade ettik. Sahabelerin îsar hasletine tam mazhardı.”⁴⁸

3. Şahsî Özellikleri

⁴⁶ Nursî, *Emirdağ Lâhikası*, 377.

⁴⁷ Nursî, *Şualar*, 659.

⁴⁸ Necmettin Şahiner, *Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursî’yi Anlatıyor 3*, Ed. Mehmet Paksu (İstanbul: Yeni Asya Yayınları, 1994), 106.

3.1. Fedakârlığı ve Kahramanlığı

Risale-i Nur faaliyetlerindeki fedakârlığı ve kahramanlığı ile ön plana çıkan Gündüzalp, iman ve İslâmiyet davasını ve Bediüzzaman'a hizmeti hayatının en büyük gayesi olarak görüyordu. Gündüzalp, fedakârlıkla ilgili şunları söylemektedir:

“Bu asırda iman ve İslâmiyetin fedakâr hizmetçileri olan Kur’ân talebeleri, Kur’ân’ın emirleri mucibince, müminlere şefkat ve merhametle muamelede bulunurlar. Din kardeşleri karşısında tevazu ve mahviyetle hareket eder, fakat İslâm düşmanları tarafından zulme giriftar edilip sigaya çekildikleri vakit, o din yıkıcılarına mukabil izzet-i dinîyeyi muhafaza ederler. O zalim dinsizlere karşı her birisi, âdeta Allah’ın aslanı kesilerek, ölümü hiçe sayarak, hak ve hakikati izzetle müdafaa ederler. Hizb-i Kur’ân’ın muzaffer efradı olmak şerefi ve nimetine erişen bu fedakâr insanlar, dinlerinde salâbet ve maharet sahibidirler. Din düşmanlarından korkmazlar. Onlara sinek kanadı kadar kıymet ve ehemmiyet vermezler. Yayıdıkları dedikodu ve iftiralara ehemmiyet vermezler. O yaygaralardan teessür duyup sarsılarak hizmetlerini bırakmazlar. Bu yüksek vasıflar o bahtiyar insanlara bir lütf-u Rabbani ve fazl-ı ilâhîdir. Eltaf-ı Sübhaniyeye mazhar olan bu halis talebeler ömürleri boyunca iman ve İslâmiyet’i vatanımızın en ücra köşesine kadar aktar-ı dünyada (dünyanın her yerinde) iman ve Kur’ân hakikatlerini neşretmeye çalışırlar. Cenab-ı Hakka hadsiz şükürler olsun, ziyaret ettiğim Anadolu’nun güzide beldelerinde öyle halis, öyle fedakâr Kur’ân talebeleri gördüm ki, ihlâs sırrını muhafaza ediyorlar. Nur-u Kur’ân hizmetini dünyada her şeye tercihan, hayatlarının en büyük maksadı yapıyorlar. Onların yüksek seviye ve harika fedakârlıklarından ders alarak istifade ettim.”⁴⁹

Kur’ân tefsiri olan Risale-i Nur’a hizmeti bütün dünyevî hizmetlerin üzerinde gören Gündüzalp, konu ile ilgili olarak da şunları dile getirmektedir: “İmanı kurtarmak, Kur’ân’a ve Nur’a hizmet gibi mukaddes ve asil bir dâvâ uğrunda hayatımı fedadan çekinmeyeceğim.”⁵⁰

Tutuklanmaların, hapislerin ve mahkemelerin olmadığı dönemlerde mide derdine düşüleceğini hatırlatan Gündüzalp, şöyle

⁴⁹ Zübeyir Gündüzalp, *Altın Prensipler* (İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2004), 99-100.

⁵⁰ Gündüzalp, *Altın Prensipler*, 27.

devam etmektedir:

“Zulüm ve işkenceler, insanın mahiyetindeki asalet ve cesareti meydana çıkarır, fitratındaki kabiliyetleri inkişaf ettirir. Hayatta sıkıntı, musibet, dert ve meşakatlere duçar olmayanlar büyük feragat, hamiyet ve cesaret sahibi olamazlar. Gerek şahsî dert ve meselelerimiz gerekse din düşmanlarının taarruzlarıyla giriftar olduğumuz sıkıntılarımız, biz Nur Talebelerinin canlılık ve cevvaliyetini çoğaltır. Mücadele-i dinîye yolunda ihlâs ve cesaret verir, metanet ve salâbetimizi ziyadeleştirir. Nurculuk, şahlanan bir iman tezahürüdür. Biz bu beden ve canları, ancak ve ancak Allah yolunda manevî cihad için besleyeceğiz. İslâm dini, şehamet, hamaset ve gayret dinidir. Korkaklık ve meskenet, İslâmiyet’le kabil-i telif değildir. Denizler donanma, bulutlar ordu yağdırsa; arz çıldırsa bize saldırırsa, bizi Nurlardan, bizi bizden yine ayıramayacak. Bu hizmet-i imaniye, ebede kadar payidar olacaktır inşallah! Bütün zulüm ve işkencelere rağmen, azim ve iradesinden, sebat ve sadakatinden zerre kadar bir şey kaybetmeyen Bediüzzaman, din düşmanlarıyla mücadelesine bütün ömrü boyunca devam etmiş ve muzaffer olmuştur.”⁵¹

Mehmet Fırıncı, Zübeyir Gündüzalp’in fedakârlığını ve kahramanlığını şöyle tasvir etmektedir:

“Zübeyir ağabeyi anlatmak çok zor. Güneşe bakarak onu tarif edebilir misiniz? Edemezsiniz. Çünkü gözünüz kamaşır. Güneşi tanıtmak için onun renkleri ile bazı tecellîlerini kullanırız. Yani, onun eşyadaki tesirlerine bakarak belli tarifler yapmaya çalışırız. Zübeyir Gündüzalp, dâvâımızın bir güneşidir. Hizmetlerimizin bu tarzda muhafazasında ve bugünlere selâmetle ulaşmasında, Zübeyir Ağabeyin Üstadımızdan aldığı manevî kuvvet etkili olmuştur. Derdi ki: ‘Ben hizmetlerimizin tarzını ve yapısını anlatırken, yemin ediyorum hepsini Üstattan ve Risale-i Nur’dan anlatıyorum. Eğer benim anlattığım şeylerin mahiyetini Risale-i Nur’un herhangi bir yerinde görmezseniz reddedin! Zübeyir ağabeyi tanımak için biraz da onun şahsî ve fitrî taraflarını, kahramanlık yönlerini iyi bilmek gerekiyor. Bilemezseniz tariflerde noksanlar olur.”⁵²

Mehmet Kutlular, Zübeyir Gündüzalp’in Bediüzzaman’a, dâvâsına, mesleğine ve Risale-i Nur’a sadakat hususunda emsalsiz olduğunu ifade etmektedir. Sadakat noktasında ‘onun gibidir’

⁵¹ Gündüzalp, *Yolumuzu Aydınlatan Işık*, 47-48.

⁵² Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 28.

diyebileceğimiz ikinci bir insan göstermemizin mümkün olmadığını hatırlatan Kutlular, Gündüzalp'in pervasız olduğunu ve Bediüzzaman'ı âlet etme cihetine katiyen tevessül etmediğini ve ettirmediğini söylemektedir. Kutlular Gündüzalp'in şu sözlerini hatırlatmaktadır: "Kardeşim! Ben kendim bir şey söylemeye kalksam bunun doğruluğunu veya eğriliğini bilmiyorum. Bunun için Üstadıma ittibae ederim. Yarın bir şey olduğu zaman da: "Ya Rabbi! Üstadım dedi, ben onun için yaptım" derim. Çünkü benim ilmim falan yok. Dolayısıyla ben Üstadım ne demişse onu harfiyyen uygularım. Hiçbir zaman kendi kanaatimi, kendi hissimi Risale-i Nur'a karıştırmam." Gündüzalp'in Risale-i Nur'a yapılacak en küçük bir tenkide mutlaka cevabını verdiğini, yazılı veya sözlü neşriyatta çıkmışsa, gereğini yaptığını dile getiren Kutlular, onun fitrî kahramanlığına ve cesaretine de dikkat çekmektedir. Kutlular, Gündüzalp'in "Bediüzzaman denildiğinde ölümü göze alan birisi" olduğu halde, günlük hayatında oldukça mütevazı olmayı ihmal etmediğini de hatırlatmaktadır.⁵³

Hamdi Sağlamer'in verdiği bilgiye göre Zübeyir Gündüzalp, Bediüzzaman'ın mesleğine olan sadakat noktasında herkesten farklıydı. Gündüzalp, ilcaat-ı zaman ve zaruretleri nazar-ı itibara alan bir kişiydi. Sağlamer, Gündüzalp'in sabah namazlarında cemaate inip Tahirî Mutlu'nun imamlığında cemaate dâhil olduğunu söylemektedir. Onun cübbe ve sarık kullanarak kendini ötekilerden ayırmadığını dile getiren Sağlamer, Gündüzalp'in sadakat noktasında çok ibret alınması gereken şu ifadelerine yer vermektedir: "Farz-ı muhal Üstadımız hayatta olsa ve şimdi gelse, 'Zübeyir ben bu Risale-i Nur'ları yanlış yazdım, şöyle olsa çok daha iyi olurdu' dese ben, Risale-i Nur'dan aldığım hizmet istikametiyle Üstadımın elini öperim ve 'Üstadım sana hürmetim sonsuz, emredin sizin için öleyim! Fakat ben bu şekilde hizmet edeceğim' der yoluma devam ederim."⁵⁴

Zübeyir Gündüzalp, Bediüzzaman Said Nursi'nin yazdığı Kur'an tefsiri Risale-i Nur'lara ait hizmet tarzının en istikametli Kur'ânî tarz olduğuna inanmıştır. Gündüzalp, Risale-i Nur'un, 'ilhamat-ı Rabbanî' olan bir 'Kur'ân dersi' olduğunu bilmektedir. Bu tarzın hiçbir şekilde değiştirilemeyeceğini dile getiren Gündüzalp, bu tarza gelecek itirazın kimden olursa olsun kabul

⁵³ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 28-29.

⁵⁴ Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*, 29-30.

edilemeyeceğini dile getirmektedir.

3.2. Sadakati

Zübeyir Gündüzalp'in vasıfları içinde en dikkati çeken özelliklerinden birisi de sadakatidir. O'nun Said Nursî ve Risale-i Nur'a bağlılığını en iyi açıklayan kavram, "sadakat" tir. Gündüzalp, sadakat/sıddıkiyet için Bediüzzaman'ın talebesi Mehmet Kırkinci'ya şunları ifade etmiştir: "Bana deseler ki: 'Zübeyir! Sen Risale-i Nur'ları okumazsan, sorgusuz sualsiz Cennete gireceksin, okursan Cehenneme gireceksin.' Ben de derim ki: 'Evet, Risale-i Nur'u okuma ve oradaki Kur'ân hakikatlerini âleme ilân etme uğruna Cehenneme dahi razıyım!'"⁵⁵

4. Eserleri ve Hakkında Yapılan Çalışmalar

Zübeyir Gündüzalp'in Bediüzzaman'ın vefatından sonra özellikle İstanbul'da bulunduğu dönemlerde kaleme aldığı çok sayıda notları bulunmaktadır. Gündüzalp bu notları, on bir adet büyük defterde toplamıştır. Gündüzalp'in vefatından sonra bu defterler, yanında kalan talebeler tarafından muhafaza edilmiştir. Ahmet Emin Dernekli, Eyüp Ekmekçi, Halil Yürür, İsmail Yazıcı, Kamil Yürür vb. kimseler bunlardan bazılarıdır. Örneğin bu defterlerden Kamil Yürür'de bulunan bir tanesi, tarafımızdan fotokopi edilmiştir.⁵⁶

Sonraki dönemlerde Zübeyir Gündüzalp'in bu notlarından derlenen kitaplardan bazıları şunlardır:

- Bir Dava Adamından Notlar (Sebat Yayınları, İstanbul, 2020).
- Nur Bahçesinden Çiçekler (Nesil Yayınları, İstanbul, 2003).
- Güzel Gören Güzel Düşünür (Nesil Yayınları, İstanbul, 2004).
- Gençliğin El Kitabı (Nesil Yayınları, İstanbul, 2010).
- Yolumuzu Aydınlatan Işık (Nesil Yayınları, İstanbul, 2006).
- Altın Prensipler (Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2010).
- Nefis Muhasebesi (Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, 2010).⁵⁷

⁵⁵ Mehmet Kırkinci, *Hayatım-Hatıralarım* (İstanbul: Zafer Yayınları, 2004), 156.

⁵⁶ Kâmil Yürür'de bulunan ve tarafımızdan fotokopi edilen bu Not Defteri'nin bazı parçalarına bu makalenin "Ekler" kısmında yer verilmiştir. (EK3).

⁵⁷ https://tr.wikipedia.org/wiki/Zübeyir_Gündüzalp (Erişim tarihi: 20.12.2020).

Öte yandan Zübeyir Gündüzalp'le ilgili çok sayıda makale ve kitap da kaleme alınmıştır. Çoğu akademik olmayan bu makaleler büyük bir hacim kaplamaktadır. Onun hayatı ile ilgili farklı hacimlerde çeşitli kitaplar da kaleme alınmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- İbrahim Kaygusuz, *Zübeyir Gündüzalp Hayatı Mefkûresi*
- İhsan Atasoy, *Nur'un Büyük Kumandanı: Zübeyir*

Gündüzalp

- Necmeddin Şahiner, *Nur'a Adanan Bir Ömür: Zübeyir Abi*
- Hüseyin Kara, *Çağımızda Bir Havari: Zübeyir*
- Ahmed Özer, *Bir İman Abidesi Zübeyir Gündüzalp*
- Ömer Çiçek, *Zübeyir Gündüzalp'in Notlarında Üstad*

Bediüzzaman

Sonuç

Zübeyir Gündüzalp, modern dönemde ortaya çıkan dinî hareketlerin en büyüklerinden biri olan Risale-i Nur hareketinin, Said Nursî'den sonra en çok bilinen ve saygı duyulan ismidir. Gündüzalp, Said Nursî'nin vefatından sonra bu hareketi yönlendiren ve en çok iz bırakan model bir şahsiyet olmuştur. Gündüzalp, Said Nursî'ye hayatta iken en çok hizmet eden, en zor zamanlarında yanında duran ve en mahrem sırlarına muhatap olan bir kişidir. Gündüzalp, Said Nursî'nin "harîm-i ismetindeki hizmetkârı" olarak bilinmektedir. Said Nursî'nin önde gelen talebelerinden Tahirî Mutlu, Zübeyir Gündüzalp için, "Bediüzzaman'ın sır kâtibi" demektedir. Said Nursî'nin Avukatı Bekir Berk, Gündüzalp için, "Müceddid-i Âhırzamanın veziri" ifadesini kullanmaktadır. Mehmet Kutlular, "Zübeyir Gündüzalp, Said Nursî'nin ve Nurculuğun Hazret-i Ömer'idir" derken, Said Nursî'nin diğer bir talebesi Mehmet Fırıncı, "Gündüzalp, Nurculuk hareketinin en parlak güneşidir" beyanında bulunmaktadır. Bediüzzaman'ın talebelerinden Mehmet Emin Birinci de Onun hakkında, "O bir sadakat abidesidir" demektedir.

Said Nursî, yeğeni Abdurrahman'dan sonra en çok Zübeyir Gündüzalp'e iltifatta bulunmaktadır. O, Zübeyir Gündüzalp'i kâinata değişmediğini söylemektedir. Nursî, Gündüzalp'i bin talebe yerine kabul ettiğini açıklamakta, çeşitli fırsatlarda onu, "talebelerinin kumandanı, Nurun kurmayı ve ahiretini feda eden insan" olarak tanıtmaktadır. Zübeyir Gündüzalp'i en doğru tarif

eden şey, onun hayatıdır. Gündüzalp'ın, hayatında muhatap olduğu insanlara rehberlik ettiği görülmektedir. Gündüzalp, Nurculuk hareketinin görünmeyen ismi ve Said Nursî'nin perde gerisindeki en yakın talebesidir. O, uzun yıllar Bediüzzaman'la birlikte hizmet edebilen az insanların başında gelmektedir. Zübeyir Gündüzalp, Said Nursî ile birlikte hizmet edebilmek için yerine göre yeme, içme, uyuma ve dinlenme kavramlarını dünyasından silebilmiştir. Bu özelliklerinden dolayı Gündüzalp, Nurculuk hareketi içinde "sadakatin sembolü" olmuştur. Gündüzalp, Bediüzzaman'a hizmet ederken yaşadığı çetin imtihanları büyük bir sabırla göğüslemiş ve her zorluğu azim ve sebatla aşmasını bilmıştır. Bediüzzaman'ın, zor terbiye düsturlarını, bütün talebeleri içinde, sadece Gündüzalp'e uyguladığı ve onun nefisini terbiye etmek için ciddi testlerden geçirdiği görülmektedir. Gündüzalp, sadakatini öne çıkararak ve onu bu yönde olgunlaştıran testleri, "dünyamı yıkan çetin imtihanlar yaşadım" cümlesi ile dile getirmiştir. Gündüzalp, bu süreçlerde Bediüzzaman'a karşı benliğinde geliştirdiği, "hizmetkârlık sorumluluğunda", hiçbir zaman fütür göstermemiştir.

Said Nursî, Zübeyir Gündüzalp için, "hakikî fedakâr" ifadesini kullanmaktadır. Bediüzzaman'ın vefatından sonra Risale-i Nur hareketi içinde yaşanan sarsıntılar, Gündüzalp sayesinde yaygınlaşmamış ve Nurcular birlikteliklerini koruyabilmişlerdir. Nurculuğun temel değerleri, onun çabasıyla günümüze ulaşmıştır. Gündüzalp, Bediüzzaman'ın hayatının son safhasının (Üçüncü Said Dönemi) birinci derecede muhatabıdır. Bu yüzden içtimaî ve siyasî noktada Nur Talebelerine "model insan" olmuştur. Gündüzalp, Said Nursî'nin vefatından sonra din adına ortaya çıkan siyasî hareketleri teşhis eden kişi olmuştur. Bu oluşumlara karşı Risale-i Nur hareketinin tavır belirlenmesinde de en etkili kişi o olmuştur.

Gündüzalp çok yönlü bir insan olarak, Risale-i Nur hareketinde teori ve kabulleri hayata taşıyan model bir kişi olmuştur. Dolayısıyla Bediüzzaman'ın yazdığı Kur'ân tefsirindeki dinî, toplumsal ve siyasî ölçülerin doğru yorumlanmasında onun sözleri ve davranış kalıpları önemli olmuştur. Risale-i Nur ve Said Nursî bütünlüğünde, sacayağın üçüncüsü olan "cemaat ve sistem"i hayata geçiren kişi Zübeyir Gündüzalp olmuştur. O, Said Nursî'den sonra Nurculuk hareketindeki "şahs-ı manevî ve meşveret" esaslarının yerleşik düzen haline gelmesinde merkezî rol oynamıştır.

Zübeyir Gündüzalp'te ön plâna çıkan vasıflar olarak şunları dile getirmek mümkündür: Sadakat, ihlâs, fedakârlık, feragat, şecaat, kahramanlık, sebat, metanet, istiğna, tedbir, mücadele azmi. Gündüzalp'e göre Risale-i Nur Talebelerinde olması gereken üç mühim hususiyet ise, "ihlâs-ı tam, sadakat-ı tam ve sabr-ı cemil" dir.

Said Nursî, hayatı boyunca çok az insanı "tam sadakat, sarsılmaz sebat ve metanet" vasıflarıyla anmıştır. Bunlardan birincisi, yeğeni Abdurrahman'dır. Kronolojik olarak ikinci sırada da Zübeyir Gündüzalp bulunmaktadır. Bediüzzaman, Risale-i Nur'un birçok yerinde yeğeni Abdurrahman'dan (ağabeyi Molla Abdullah'ın oğlu) sitayişle bahsetmektedir. Abdurrahman, Said Nursî'nin "Eski Said Dönemi"nin, birinci derecede muhatabıdır. 1925 yılından sonra Yeni Said Dönemine gelindiğinde ise Bediüzzaman, vefat eden Abdurrahman yerine, Isparta sistemini nazara vermekte ve sistemin sahiplerine "Isparta kahramanları" demektedir. "Nur ve Gül fabrikaları, medrese-i Nuriye, mübarekler heyeti" gibi unvanlarla Isparta kahramanlarını ve sistemini tarif eden Said Nursî, bu sistemin mensuplarını, hayatının sonuna kadar davasına şahit yapmaktadır. Meselâ bunların içinde büyük âlim Hafız Ali'yi tek başına "sistem sahibi" bir kişi olarak göstermektedir. Said Nursî, sistemin her bir üyesine "Abdurrahman" nazarı ile bakmıştır. Zübeyir Gündüzalp ise bu yeni dönemin üyelerine ait bütün özellikleri şahsında toplayan öncü bir Nur talebesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

Atasoy, İhsan. *Nur'un Büyük Kumandanı Zübeyir Gündüzalp*. İstanbul: Nesil Yayınları, 2005.

Çiçek, Ömer. *Üstadım Bediüzzaman Said Nursî'nin Hayatı Meslek ve Meşrebi Risale-i Nur ve Nur Talebeleri Zübeyir Gündüzalp*, İstanbul: İttihad Yayınları, 2011.

Gündüzalp, Zübeyir. *Altın Prensipler*. İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2004.

Gündüzalp, Zübeyir. *Yolumuzu Aydınlatan Işık*. İstanbul: Nesil Yayınları, 2000.

<https://www.risaleajans.com/nur-alemi/zubeyir-gunduzalp-kimdir> (Erişim tarihi: 15.12. 2020).

<http://risaleoku.com/oku/davaadam2/6> (Erişim tarihi: 15.12. 2020).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Zübeyir_Gündüzalp (Erişim tarihi: 20.12.2020).

İstanbul İlim Kütlür Vakfı, ***Nur'un sadık talebesi Zübeyir Gündüzalp'i rahmetle yad ediyoruz...*** <https://www.iikv.org/i/2235-nurun-sadik-talebesi-zubeyir-gunduzalpi-rahmetle-yad-ediyoruz> (21.12.2020).

Kaygusuz, İbrahim. *Davaya Adanan Bir Ömür Mustafa Türkmenoğlu*. İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2005.

Kaygusuz, İbrahim. *Zübeyir Gündüzalp Hayatı-Mefkûresi*. İstanbul: Yeni Asya Neşriyat, 2007.

Kırkinci, Mehmet. *Hayatım-Hatıralarım*. İstanbul: Zafer Yayınları, 2004.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Barla Lâhikası*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Emirdağ Lahikası*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Kastamonu Lâhikası*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Lem'alar*. (e *Risale*, Erişim Tarihi, 21.01.202, 18:31, <http://www.erisale.com/#content.tr.3.443>).

Nursî, Bediüzzaman Said. *Lem'alar*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2014.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Sözler*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2014.

Nursî, Bediüzzaman Said. *Şualar*. İstanbul: Söz Matbaacılık Yayıncılık, 2012.

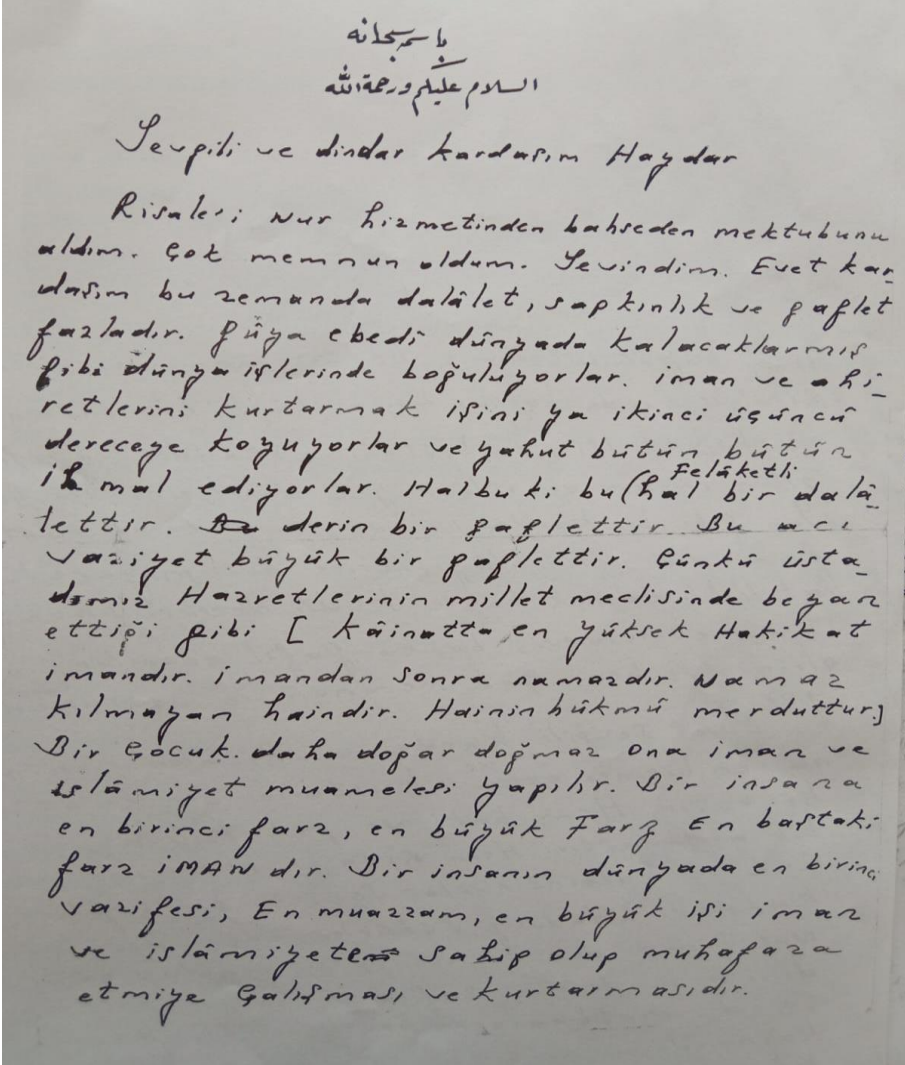
Özcan, Ömer. *Risâle-i Nur Hizmetkarları Ağabeyler Anlatıyor I*. İstanbul: Nesil Yayınları, 2006.

Şahiner, Necmeddin. *Nur'a Adanan Bir Ömür Zübeyir Abi*. İstanbul: Nesil Yayınları, 2004.

Şahiner, Necmettin. *Son Şahitler Bediüzzaman Said Nursî'yi Anlatıyor 3*. Ed. Mehmet Paksu. İstanbul: Yeni Asya Yayınları, 1994.

Ekler

Ek1: Zübeyir Gündüzalp'in, kardeşi Haydar Gündüzalp'e gönderdiği bazı mektuplar

Dininde metin Kardasım Haydar

1- Evvelâ: Elini kâğıtlarını, nüfus cüzdanını, 10 Lirayı aldım. Bezar elini kâğıtları tam istediğimsiz kâğıttan çıktı. Çok makbule geçti. Vasta istemez. İhtiyacı değil.

2- Gençlik. Belki kardasım sıkışık haldedir. diye sana yazmıştım. Tam zamanında parayı göndermişsin. Demek Cenabı HAK Seni Seviyor.

3- Talimat: İstanbuldan gelen mektup hususunda. Sen münsib gördüğün tarzı yaparsın. Rejimini sana veriyorum. istersen muhafaza et. İhtiyacı varsa gönderirsin. Cevap vermek ihtiyacı değil.

4- Rabıant: Kardasım bulunduğun çalıştığın yerde ekserisi ahlakı düşük ~~kadınlar~~ kadınlar filan bulursun. onlar sen gibi mübarek gençleri avlamaya iftihar etmeye çalışabilirler. onlara hiç yüz verme ~~metelik~~ metelik vermezsin.

5- Yeni simdilik Rahat bıraktıklarına çok memnun oldum. Sen uyanık davadır. Akıllılık ettin. Seni kandıranlardır. Elhamdülillah. inşallah demir gibi sarsılmadan galebe çalacaktır. nefis şeytan da ve gençlik hülyaları ve gençlik hevesatı da seni mağlup edemeyeceklerdir. Sen gibi İslâm fedâileri nasıtki gençlik hevesatı ve hevesatını mağlup ediyorlar. inayeti HAKLA Aldanmıyorlar.

باسمہ

السلام علیہ وعلیٰ آلہٖ وعلیٰ صحبہٖ اجمعین

Aziz Todakar Kardesim

Hazret-i Hamza (Hasibe)

Cümlelere

Evvelâ: Sizin Selâm eder Nurua bizzat müte-
levisi ve kudsi hizmetinde hepimizin muvaffaki-
yetini dilerim

Vanışın: Ankara yazıp geldim. Senin o
mektupların dakiki zarf oldu. Fese cebden ara-
mızda kalın ta ki teessiri de zarar gelmesin
(Zulfikar) da ilk nurua byle olmuş, tutumda
bir defislik yakmış. Ben de 14 sahife lik
bir mektupta nurun meslekinin bazı icab-
larını naklettim. İstifaremizin haricinde bir

Yalisen: Ali parbüzün müdafaasından 10 tane
A- Muttakana kraden 50
Atılardan 50

Muhterem kardesim buradan pidenler nümune-i
misul olması olacağı için daktilonun seridi eskim iş
olmasın. Koppe kâpidlarını sık deplisiri ver.
Sayfasına başında, sonunda ve sağındaki boşluk-
lar üzer dâder pantim olsun. Risale-i Nur
püzeidir. püzel kâpid ister, püzel yazı ister,
püzel mürekkebi ister, püzel cild ister.

Rubian: Her Selâm yazıp onların muka-
bil Selâmı olan düaya almak, bazan da mektup
yazmak işin kayın salidenin, Refikamın, masum
karurularına isimlerini bildir. Ben her bir unutkanlık bende
fuzla

Hasibe: Emin el Kardesim hatırıma Hazret-i
Hamza diye peşverdi. ~~...~~
Seyyidil Güheda hürmetine ~~...~~ Cenubı Hak
bizi ölünceye kadar Hizmet-i nuriyede
azami ihlas ve sadakatla muvaffak
kıldırı. Amin

Çok mühterem Pedesim ve valideme

Cümnenize çok selam eder ve hürmetle ellerinizden öperim. ~~Çok~~ değerli hediyelerini aldım. Haydar bensem kaidemi bilir. Biz nur talebeleri hediye kabul etmeyiz. Düşürdüm. Dedim: anladım ki: Haydarın Refikası, namazını kılar ibadetinden peri kalmaz mübarek bir hanımdır. Öaun hatırı için red etme. Ben de o mübarek diindar hanımın hatırı için 200 Liralık bir hediyeye kıymetinde olarak kabul ettim. Hem kalbime birne geldi ki: Yenisı baban, anan ve kardaşının gönderdiği ~~bu~~ başkalarından hediye almış gibi olmaz. Nur Talebeliğine zarar veremez. diye kalbim müferrah olarak aldım.

Yeni akrabalarımıza, Aysel abam pile, Hacı Efendi ve Sami Efendilere Emine ve Sıdıka kardaşlarımıza çok selam ederim. Zehrara, Ahmet, Hürsit, Kâzım, Rabia, Hediye, Said Salime selam eder iman ve istikamete ve din derslerini veren Risale-i Nur'u okuyup peri kalmamalarını ileri almalarını niyaz ederim. En baba Emine teygeme, Emmine Ahmet dayım ve nene teygeme, Fehmi ve Ali oğulları Hürside cümleğe çok selam ederim. Düamız, bekliyen Babesim

Ek2: Ahmet Gümüş'ün Hatıraları

Muhterem Hocamız (fevke hocası) İbrahim Beyefendi
hocam, Konya'dan bana aştığınız telefonda Zübeyir Abi hakkında
sorma yaptığınızı hatırlımdan istifade etmek istediğinizi söylemiş
tım. Aynı zamanda 20. söz hakkında Üstadımızdan, Zübeyir Abi'den ve
diğer Abiler hakkında bildiklerimi yazmamı istediniz. Hocam şöyle ki
Üstadımız Konya'da ilk derstünde bulunduğumda 20. söz okunmuş
gece rüyamda, gördüklerimi hake anlatamıyorum. Dedikodu olur diye
sonra bir kere anlatım.

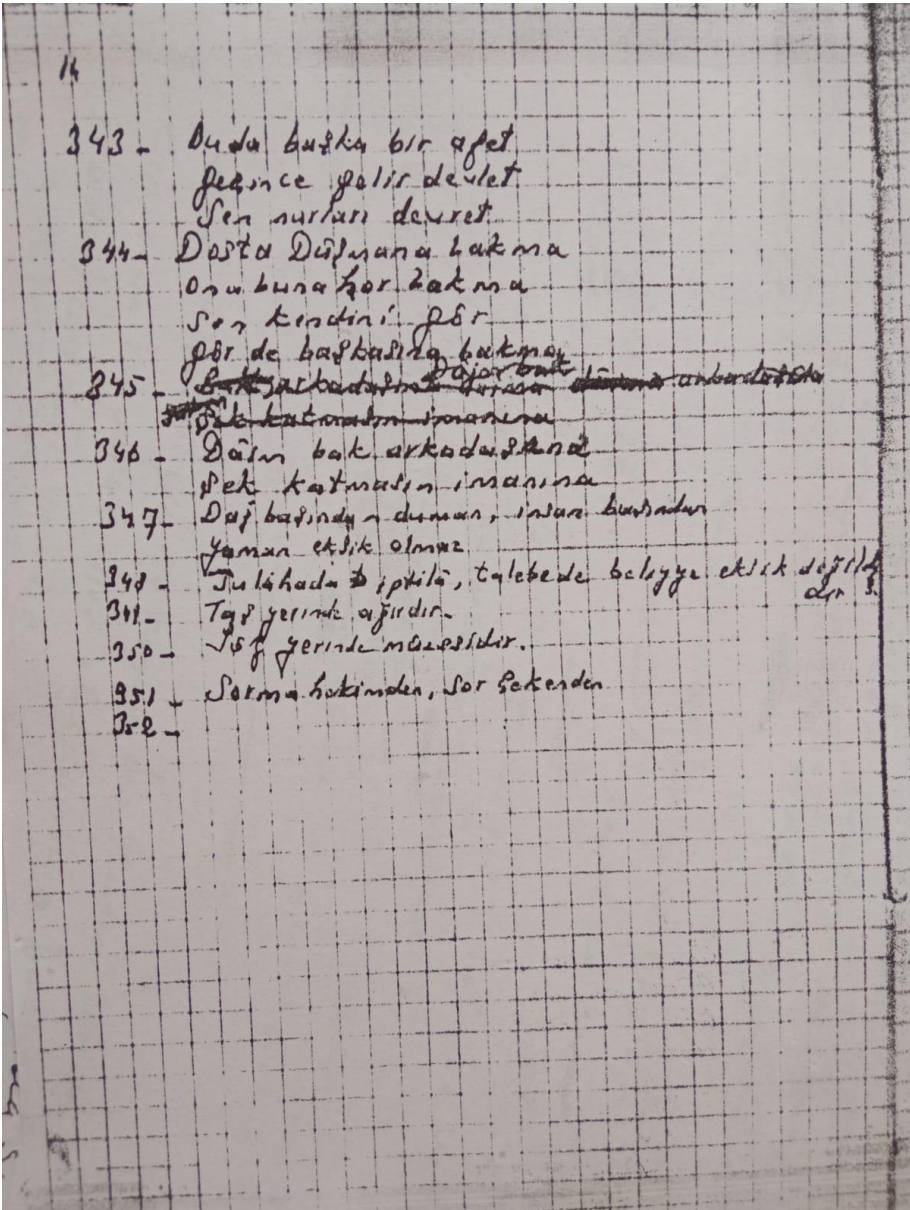
Kardeşim sen o rüyada 20. söz mürekkelğini görmüşün dedi ki
zaten rahattım. Sonra, Üstadımın dersine devam ederken, Üstadımızın he
oluyuşumuzu kırmak için defabca oldum. Anlayamadım
gün 20. söz okunurken, Üstadımız kelime altında vefatını haber
vermiş, biz bilmezdik. Kardeşim ben 20. lücu sözü 500 defa okudum
bana yeni anlattım. Bundan sonra olmayacağını dedi. Sonra yine
gün 20'ncü sözün yazılışını, Üstadımız bana şöyle anlattı: "ben
ben bir bahar mevsimi Barla deniz kenarında yarı Üstadımız Bar
gölüne, Barla denizi tabirini kullanıyordu. Fenzar ile eser rahmeti
ayetini vird edilerek 400 defa okuduguna söyledi.

Barla'ya gelirken 20'ncü söz kalbine tahottur, etli. Geldim ve
dirdim. Sonra 10'ncü söz başınca etli mekür arkadaşlardan besime ge
dim. Onlardan birisi Meclisleri salonun masasının üzerine kerkün gör

Zübeyir Abi ve Molla Hamit ile olan tutumun
1971 yılında Zübeyir Abi'nin ölümünden Molla Hamit Abi ile birlikte
geldi, kuzak meclis 46 numarda birer meşhur oldu. Onda bir süre
kardaşlar var idi. Bunlardan sadece Mustafa Şakrakçı'nın hatırlanması
O sırada Molla Hamit Abi'nin yaşadığı meclislerde birer Ven kalınan
yazında geçerken, arkadaşlarımız bir sırada meclisimiz; Sığınım Sınarda
dünürle arkadaşlarımızın kütüphanelerini ziyaret ettiler. Her birini
herkese sorduktan sonra ifade ediyor.
~~Her birini~~ Her birini diye ki: Kardaşım, ben eserde bitirmeden önce
Kıbrıs'ta meclisimizde bir gün vardı. Bulurdu devamlı karıştı
yordum. O sırada Hıncı'nın meclis arkadaşları bir gün bir meclis
gördük. İmler eden şüpheli konuşmamız esasında geçiyor. Ben de
O duruşta arkadaşlarımızın birer şahıdan ve her bir parçalarını aldık. Onda
Herkes de ben taktik ediyordum. Ben eserde görmedim. Bu meclislerin
aldıkları Hıncı'nın her bir imle eden meclislerimize girişlerini konuşmamızla
Çok hayretler içinde kaldım. İmlerimizle delilide dışımızdaki bir
ve arkadaşlarımızın, arkadaşlarımızın, İmlerimizle delilide dışımızdaki bir
ben ziyadesizle üzdim. İmlerimizle delilide dışımızdaki bir
Okl arkadaşlarımızın her bir meclisimizde dışımızdaki bir
hayret içinde olanın her bir meclisimizde dışımızdaki bir
gsm. Bu sırada arkadaşlarımızın her bir meclisimizde dışımızdaki bir
volumen. İmlerimizle delilide dışımızdaki bir
Fakat günün her bir meclisimizde dışımızdaki bir
meclisimizde dışımızdaki bir meclisimizde dışımızdaki bir

Ek3: Kâmil Yürür'ün Not Defterinden

Sahife 45 Hücre
69 İlim Öğretimi
65 Ahlak
150 Casus mühim
116 münefik
78 Casus kullanan
firmesi -
75 casus -
77- Örnek - Hareket -
112- Ubuvvet - Tesan
5 Tesanüd - 0

434 87

Ey sevaba kâmil ve umur-u uhreviyeye kâmil olan insân!
"Dünya ders olup sevab kâmil olan insânın elâfî ve sâ'î,
nefî ve enânî yettin bir hilesidir." "Ey sen! Biz, peygamberler gelmişler ki, muhtut birkaç kâfirden başka
ittihâ edenler olmadı ki halde, yine o peygamberlik ve
dife-i kudsiyesinin husûsî sıretini bildirdiler. Demek
kâmil, kesîfî etbu ile olmaktadır. Belki tükür Rızâ-
i İlahîyi kuşanmışlardır, seni deyi alıyor sun ki büyük
kür ile herkes beni dinlesin diye varîfeni ucutur
varîfe-i İlahîye kâmil olan insân? Kâmil etir-
mek, senin etrafına halkı toplamak, cenab-ı Hak-
kın varîfesidir. Varîfeni yap, Allahın varîfesine ka-
rîfman ile Madam Cebî Sevak istertin, İlahî edas tut
ve galatiz Rızâ-i İlahîyi duşun"

"Umuur-u dünyede ve uhreviyede rekabet, gıpta,
hased ve kışkırtılış olmalıdır ve hakikat noktası naz-
arında olmalıdır."

"Mesleğimiziz killet ve uhuvvet olduğundan şü-
bîyet ve enânîyet sıretinden, bir rekabet olmaz."

"Umuur-u dünyede ve uhreviyede rekabet, gıpta,
hased ve kışkırtılış olmalıdır ve hakikat noktası naz-
arında olmalıdır." "Ahirette medar-ı rekabet bir şey yoktur."

"Mesleğimiziz killet ve uhuvvet olduğundan şü-
bîyet ve enânîyet sıretinden bir rekabet ve rekabette de
olmaz. Byle ise, ahirette ait amalî salihada
rekabet olmaz, kışkırtılış yer değildir. Kışkırtılış
eden gurûh kârdır, amel-i salihü suretile dünyeyi ne
ticaret yapıyor ve gıpta bûdük cûkıldır ki, amel-i
salihü nereye bakıpını bilmiyor. ve Amel-i salihü
nin ruhu, esas, itihâs olduğuna derk etmiyor."

[Hizmetçi] ~~Her hizmetçinin işi~~ Nur dairesinde bir
işgüzarlıklar hizmet işgüzarı, bir haydutun salih
eğilim hizmet bir kuruluştaki kâmil olan insânın me-
ziyetlerinin övürü şurur, çekilipinin hizmetlerini
tebrîk ve tebrîk ederler. Bu güçsetiçeridir ki: Kârda
bir teşvîş ~~ve~~ nuretur mahayinde husule şeffaif olur.

tebrîk etmez bir kâbil

- 1- İslâh eden akıncı kâtları.
- 2- İyî işi ilk ayda biter.
- 3- Ne pürvâzî, akburan pürvâzî.
- 4- Ne çakır, bu bîsâsî.
- 5- Herkese kendi yurdu pürvâzî pürvâzî.
- 6- Gök naz, cisik usandırır.
- 7- Ak esvap kete kütmez.
- 8- Mîlî idareni zâpînâtmaz, idare lâzım.
- 9- Ne veripen eline, ne pîder seninle.
- 10- Dirdiz baidini, dirdiz sakma.
- 11- Evî ev yapar kadındır.
- 12- Nerede hareket orada hareket.
- 13- Şehit her müşkülü çözer.
- 14- Acile etmiş de iş olacağına varır.
- 15- Zekatla mal tüktenmez.
- 16- Zekat, malın hareketidir.
- 17- Yirtise kusur Emrî uz olur.
- 18- Sül Tutan permaşını yular.
- 19- İyî söyle iyî işit.
- 20- Fânîler hayatın şahîdleridir, sa hîfâze iyîlik vardır.
- 21- Kurû ajunun mâzîni olmaz.
- 22- Allah dâpîruların yardımusudur.
- 23- Halep orada ise anşın burada.
- 24- Ser vaktin en büyükü akul ve ~~akul~~ insandır.
- 25- Kirdî etkîşini bîşer.
- 26- İnanlık ilim İmanı okumak, hayvanlık çemekte.
- 27- Verce el alında üstündür.
- 28- Sev beni, seveyim seni.
- 29- Sev mü'minini, sevin seni.
- 30- Sev kardeşini, sevin seni.
- 31- Necat iddiktedir.
- 32- Adam Adama lâzım olur.
- 33- Mî'min mü'minâ lâzım olur.
- 34- Kardeşe kardeşe lâzım olur.
- 35- Todik dost az bulunur.
- 36- Apaç yar işken eğilir.